

Mika Junninen & Kauko Aromaa

**Syyttäjiin ja tuomareihin kohdistunut epäasiallinen
vaikuttaminen Suomessa 2007–2008**

**English summary: Irregular influences directed at prosecutors and
judges in Finland in 2007-2008**

h e u n i

European Institute for
Crime Prevention and Control,
affiliated with the United Nations
(HEUNI)
P.O.Box 444
FIN-00531 Helsinki
Finland

Publication Series No. 63
Web publication/Verkkojulkaisu

Mika Junninen & Kauko Aromaa

**Syyttäjiin ja tuomareihin kohdistunut epäasiallinen
vaikuttaminen Suomessa 2007–2008**

English summary:
Irregular influences directed at prosecutors and judges in Finland in
2007-2008

Helsinki 2010

ISBN 978-952-5333-77-0 (PDF)
ISSN 1237-4741

Esipuhe

Vuonna 2008 toteutettiin HEUNIn ja Ruotsin rikksentorjuntaneuvoston (Brottsförebyggande rådet, Brå) yhteistyöhanke, jolla haluttiin selvittää syyttäjiin ja tuomareihin kohdistuvaa laitonta vaikuttamista. Sekä Suomessa että Ruotsissa oli jo aikaisempaa kokemusta aiheen tutkimisesta. Yhteishankkeessa haluttiin saada vertailevaa tietoa ilmiöstä, ja sen toteuttamisessa omaksuttiin yhteinen metodi, jolla tulokset piti saada mahdollisimman vertailukelpoisiksi. Pohjoismaiden kriminologiselta yhteistyöneuvostolta NSfK:lta saadun apurahan tuella hanke toteutettiin vuosina 2008–2009. Kumpikin partneri sijoitti hankkeeseen myös omia resurssejaan. Hankkeen tutkimussuunnitelman tekivät Kauko Aromaa ja Mika Junninen. Tutkimuskysymykset laadittiin suomalaisten ja ruotsalaisten aikaisempien tutkimusten pohjalta yhteistyössä Brå:n edustajien Lars Korsellin ja Johanna Skinnarin kanssa. Nettikyselyn toteutti Suomessa Mika Junninen yhdessä Kauko Aromaan kanssa.

Käsillä oleva raportti on hankkeen Suomen maaraportti, jonka ovat laatineet Mika Junninen ja Kauko Aromaa. Brå:ssa ruotsalaisen aineiston analysoi ja maaraportin kirjoitti Johanna Skinnari yhdessä Lars Korsellin kanssa (Otillåten påverkan mot åklagare och domare, Brå Rapport 2009:13).

Helsingissä 26.5.2010

Kauko Aromaa
johtaja

SISÄLLYSLUETTELO

ESIPUHE.....	3
1 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	7
1.1 TUTKIMUSTEHTÄVÄ.....	7
1.2 TUTKIMUKSEN KOHDERYHMÄ JA AINEISTON KERUU	7
1.3 VASTAUSPROSENTIT JA VASTAUSTEN JAKAUTUMINEN	8
2 EPÄASIALLINEN VAIKUTTAMINEN KAIKKIAAN.....	10
3 HÄIRINTÄ.....	13
3.1 HÄIRINNÄN YLEISYYS.....	13
3.2 HÄIRINNÄN ESIINTYMISKERRAT	15
3.3 HÄIRINNÄN MUODOT	16
3.4 HÄIRITSIJÄ.....	16
3.5 MISSÄ OIKEUSPROSESSIN VAIHEESSA HÄIRINTÄ TAPAHTUI.....	18
3.6 KERROITKO HÄIRINNÄSTÄ?	18
4 UHKAILU	19
4.1 UHKAILUN YLEISYYS	19
4.2 UHKAILUN ESIINTYMISKERRAT.....	20
4.3 UHKAILUN MUODOT	21
4.4 UHKAILIJA	21
4.5 MISSÄ OIKEUSPROSESSIN VAIHEESSA UHKAILU TAPAHTUI	22
4.6 KERROITKO UHKAILUSTA?	23
5 VÄKIVALTAA.....	23
5.1 VÄKIVALLAN YLEISYYS JA ESIINTYMISKERRAT	23
5.2 VÄKIVALLAN MUODOT	23
6 VAHINGONTEKO	24
6.1 VAHINGONTEKOJEN YLEISYYS JA ESIINTYMISKERRAT	24
6.2 VAHINGONTEON MUODOT.....	24
7 KORRUPTIO.....	25
7.1 KORRUPTION YLEISYYS JA ESIINTYMISKERRAT	25
7.2 KORRUPTION MUODOT.....	25
8 PERHEENJÄSENIIN KOHDISTUNUT EPÄASIALLINEN VAIKUTTAMINEN	26
9 TYÖNANTAJAORGANISAATIOIDEN TOIMENPITEET	26
9.1 TYÖPAIKALLA MUUTETUT TOIMINTATAVAT	26
9.2 ESIMIESVIRASTON REAGINTI	27
9.3 TUEN SAAMINEN	27
10 VASTAAJIEN KERTOMUKSIA EPÄASIALLISTA VAIKUTTAMISESTA	27
11 UUDET JA AIKAISEMMAT TUTKIMUSTULOKSET	29
12 JÄRJESTÄYTYNEEN RIKOLLISUUDEN OIKEUSVIRANOMAISIIN KOHDISTAMA EPÄASIALLINEN VAIKUTTAMINEN	32
13 YHTEENVETO	32

LÄHTEET	36
TUTKIMUKSEN KYSYMYKSET	37
SUMMARY	53

1 Tutkimuksen toteutus

1.1 Tutkimustehtävä

Oikeusviranomaisten työssä voi tunnetusti esiintyä tilanteita, joissa ulkopuoliset tai asiakkaat (syylliseksi epäilty, syytetyt tai vastaajat, heidän yhteistyötahonsa, asiamiehensä, vihamiehensä, ystävänsä tai sukulaisensa) yrittävät vaikuttaa virkamiesten työhön ja päätöksiin tavoilla, jotka voidaan nähdä epäasiallisina tai laittomina. Ilmeisin tällainen toimintatapa on väkivalta ja sillä uhkaaminen, joka on tarkoitettu häiritsemään tai halvaannuttamaan lainkäyttöä tai muuttamaan meneillään olevan prosessin tulosta. Sillä voidaan myös kostaa jo toteutettu virkatoimi. Muitakin menetelmiä voidaan käyttää samassa tarkoituksessa, esimerkiksi häirintää, uhkailua, painostusta, kiristystä ja lahjontaa. Painostus- ja kostotoimilla voi olla samanaikaisesti tarkoituksena myös vaikuttaa virkamiehen tuleviin toimiin tai jäävätä hänet (etenkin silloin kun toimija edustaa ammattimaista järjestäytynyttä rikollisuutta tai vahvaa talouselämän tahoja). Korruptoituminen (lahjoman tarjoaminen) on hienovaraisempi tapa yrittää vaikuttaa viranomaisen tulevaan päätökseen tai palkita siitä (esim. Aromaa 2006; Junninen 2005; Wallström ym. 2005).

Hankkeessa haluttiin saada tietoja syyttäjiin ja tuomareihin kohdistuvan epäasiallisen vaikuttamisen yleisyydestä ja sisällöstä. Lisäksi selvitettiin sitä, missä määrin koettujen ongelmatilanteiden taustalla oli vastaajan käsityksen mukaan järjestäytynyttä tai jengirikollisuutta. Kyselyn lopuksi vastaajilta tiedusteltiin, miten heidän työnantajavirastonsa ja keskusvirastonsa olivat koettaneet korjata häirintä- ja uhkailuongelmaa esimerkiksi uusia ohjeita antamalla tai suojausta parantamalla.

Toiseksi tutkimuksella ajateltiin päivittää vuonna 1999 tehdyn vastaavanlaisen tutkimuksen keskeisiä tuloksia. Vuosien 1999 ja 2008 tutkimusten vertailu ei kuitenkaan käy päinsä, koska tutkimukset poikkesivat toisistaan sovelletun kyselymenetelmän, kyselyssä käytetyn aikajänteen ja myös kysymysten muotoilun osalta. Aihetta käsitellään lyhyesti tämän raportin lopussa.

1.2 Tutkimuksen kohderyhmä ja aineiston keruu

Aikaisemman kokemuksen perusteella pidettiin tarkoituksenmukaisena tehdä kokonaistutkimus. Tämä on käytännössä mahdollista, koska ammatissa toimivien syyttäjien ja tuomarien määrä on suhteellisen pieni; keväällä 2008 Suomessa oli 348 syyttäjää ja 1313¹ tuomaria.

¹ Syyttäjien ja tuomareiden määrä on ilmoitettu henkilöttyövuosina vuonna 2008. Työntekijöiden tarkkaa henkilömäärää kokonaisuudessaan ja toimipaikoittain ei ollut saatavissa.

Valmisteluvaiheessa konsultoitiin Valtakunnansyyttäjänvirastoa ja oikeusministeriön oikeushallinto-osastoa, ja niitä pyydettiin suosittelemaan alaisilleen virastoille kyselyyn vastaamista.

Kyselylomake lähetettiin sähköpostitse jokaisen tuomioistuimen ja syyttäjänviraston virastopostiosoitteeseen. Virastojen päälliköitä pyydettiin välittämään viesti eteenpäin jokaiselle tuomioistuimensa tuomarille ja esittelijälle sekä syyttäjänvirastossa jokaiselle syyttäjälle. Sähköpostiviestissä oli internet-linkki kyselylomakkeeseen.

Sähköpostin mukana lähetetyssä saatekirjeessä viitattiin siihen, että sekä valtakunnansyyttäjänvirasto että oikeusministeriön oikeushallinto-osasto suosittelevat kyselyyn vastaamista. Lisäksi Valtakunnansyyttäjänvirasto lähetti säännöllisten kiertokirjeidensä mukana kaikille syyttäjille kyselyyn vastaamista koskevan suosituksen.

Ensimmäisen kerran kysely lähetettiin sähköpostitse 26.3.2008 kaikkiin Suomen syyttäjänvirastojen ja tuomioistuinten virastopostiosoitteisiin. Vastausaikaa annettiin 10.4. saakka. Vastausajan jatkamisen yhteydessä muistutettiin uudestaan kyselyyn vastaamisen tärkeydestä. Vastausaikaa jatkettiin 21.4. saakka. Vastausaikaa jatkettiin vielä uudestaan 12.5. saakka. Kysely suljettiin 21.5.2008, jolloin siihen oli ollut mahdollista vastata lähes kahden kuukauden ajan.

1.3 Vastausprosentit ja vastausten jakautuminen

Kyselyyn saatiin vastaukset 255 syyttäjältä ja 640 tuomarilta ja esittelijältä. Syyttäjien vastausprosentiksi tuli 74,1, ja tuomareiden/tuomioistuinten esittelijöiden vastausprosentti oli 48,7. Kyselyn vastausprosentit olivat pienempiä kuin vuoden 1999 postikyselyn, jossa syyttäjien vastausprosentti oli 89,9, ja tuomareiden 74,2. Vuoden 2008 tutkimuksen vastausten lukumäärä ja vastausprosentit on esitetty taulukossa 1.

Vastausprosentit eri vastaajaryhmissä vaihtelivat melko paljon. Käräjäoikeuksien tuomareiden ja Korkeimman oikeuden tuomareiden ja esittelijöiden vastausprosentteja voidaan pitää melko hyvinä ja heidän vastauksiaan siksi melko edustavina. Hovioikeuksien ja hallinto-oikeuksien vastausprosentit jäivät alle 50:n, minkä vuoksi niiden tuloksia voidaan pitää vain suuntaa antavina. Erikoistuomioistuimista saatiin vain vähän vastauksia, eikä niitä koskevia tuloksia esitetä jäljempänä yksityiskohtaisesti. Syyttäjien hyvä vastausaktiivisuus taas antaa melko kattavan kuvan heihin kohdistuneesta epäasiallisesta vaikuttamisesta.

Kyselyn nimettömyyden takia jää avoimeksi, miksi niin moni tuomareista ja esittelijöistä jätti vastaamatta. Vastausaikaa kyselyyn oli varmasti riittävästi, lähes kaksi kuukautta. Vastaajien vastausaktiivisuutta yritettiin lisäksi nostaa ministeriön Intranet-sivuilla olevan tiedotteen avulla. Lisäksi Valtakunnansyyttäjänvirasto kannusti vastaamaan kyselyyn lähettämällä viestin syyttäjille kyselyyn vastaamisen tärkeydestä.

Taulukko 1. Syyttäjien ja tuomareiden sekä tuomioistuinten esittelijöiden vastausprosentit vuoden 2008 tutkimuksessa

Ammattiryhmä	Virkamiesten lukumäärä	Vastausten lukumäärä	Vastausprosentti
Syyttäjät	344	255	74,1
Käräjäoikeuden tuomarit	471	264	56,1
Hovioikeuksien tuomarit ja esittelijät	347,5	136	39,1
Korkeimman oikeuden tuomarit ja esittelijät	48	30	62,5
Hallinto-oikeuksien tuomarit ja esittelijät	316,5	154	48,7
Korkeimman hallinto-oikeuden tuomarit ja esittelijät	41	14	34,1
Erikoistuomioistuinten tuomarit ja esittelijät	89	42	47,2
Tuomarit ja esittelijät yhteensä	1313	640	48,7
Kaikki vastaajat yhteensä	1657	895	54,0

Etukäteen arveltiin, että *kyselyn tekeminen internetissä* voi alentaa vastausprosenttia etenkin vanhemmissa tuomari- ja syyttäjäryhmissä, jotka eivät vielä ole täysin harjaantuneet tietokoneiden käyttöön. Nettikyselyistä kertyneiden kokemusten mukaan niiden vastausprosentit jäivät yleensäkin heikommiksi kuin postikyselyissä tai puhelin- tai käyntihaastatteluissa (esim. Lozar-Manfreda & Vehovar 2004). Ongelman lieventämiseksi kyselyyn vastaaminen koetettiin tehdä mahdollisimman helpoksi ja vaivattomaksi sähköpostiviestin, suoran internet-linkin ja automaattisesti tallentuvan vastauksen käytöllä.

Toiseksi vastausprosenttia heikentäväksi syyksi arveltiin, että jotkut tuomarit eivät tuomioistuinten riippumattomuutta korostaakseen halunneet vastata. *Kolmas* syy saattoi olla se, että jäsenten istuntopäivien kuukausittainen määrä oli pieni, mikä rajoitti heidän tavoittamistaan. Vastausaika oli kuitenkin pitkä, joten tavoittaminen tuskin oli ratkaiseva ongelma.

Neljänneksi vastausprosenttia alentavaksi seikaksi arveltiin aiheen arkaluonteisuus ja työntekijöiden voimakkaasti korostunut yksin selviytymisen mentaliteetti, mistä saatiin viitteitä vuoden 1999 tutkimuksen yhteydessä käydyissä taustakeskusteluissa ja teemahaastatteluissa. Kun tuolloin tiedustelimme useilta

Helsingin ja Turun kaupungin tuomareilta ja syyttäjiltä henkilökohtaisesti, mistä näissä kaupungeissa todettu vastaushaluttomuus mahtoi johtua, kävi ilmi, että monet tuomarit ja syyttäjät jättivät vastaamatta, koska he kärsivät parhaillaan painostuksesta, joka liittyi vireillä oleviin juttuihin. Tämän seikan arveltiin olevan yhteydessä siihen, että näissä kahdessa kaupungissa on muihin kaupunkeihin verrattuna vahvemmat alamaailmat, ja enemmän ammatti- ja järjestäytyneitä rikollisia samoin kuin merkittäviä talousrikollisia. Näillä paikkakunnilla joudutaan siten tavallista useammin tekemisiin suurten rikosjuttujen kanssa, joihin liittyy vaikutusvaltaisia tai vaarallisia epäiltyjä ja syytettyjä (Junninen 2005). Taipumus yrittää selviytyä työssä kohdatuista ongelmista yksin korostui myös Helsingin rikospoliisille tehdyssä epäasiallista vaikuttamista selvittäneessä kyselyssä (Junninen 2006).

Vuonna 1999 Helsingin ja Turun käräjäoikeuksia lähestyttiin tämän vuoksi uudestaan, tarkoituksena löytää tie läpi ”pelkomuurin”, joka siellä näytti haittaavan tiedon saantia. Seuraus oli, että ongelmatilanteita kokeneita vastaajia löytyi lukuisia lisää: monet vastaamatta jättäneistä olivat todellakin toimineet näin, koska he parhaillaan olivat kärsineet kysymistämme ongelmista (Aromaa 2006). Vuoden 2008 kyselyn yhteydessä täydentäviä teemahaastatteluja ei budjettisyydestä tehty, eikä pelkän kyselytutkimuksen tiedoilla pysty pääsemään tämän ilmiön jäljille.

Vastaamatta jättäminen on voinut aiheuttaa vääristymiä, joita ei tästä aineistosta voida tunnistaa. Vastaamatta jättäminen voi olla satunnaista. On kuitenkin myös mahdollista, että vastanneiden joukossa ovat ylliedustettuina juuri epäasiallista vaikuttamista kokeneet henkilöt, koska heillä oli jotakin kerrottavaa. Toisaalta vastaamatta ovat voineet jättää myös ne, jotka eivät eri syistä halunneet kertoa itseensä kohdistuneesta epäasiallisesta vaikuttamisesta, ja edelleen ne, jotka eivät sellaista olleet kokeneet eivätkä siksi ajatelleet että kysely olisi heille merkityksellinen.

Kyselyyn vastanneista 130 (14,5 %) oli täyttänyt 60 vuotta. Kolmannes (33,7 %) vastaajista oli 50–59 ikävuoden välillä, kahdessa seuraavassa alemmassa kymmenen vuoden ikäryhmässä oli kummassakin noin neljännes vastaajista, ja alle 30-vuotiaita vastaajista oli 3,6 prosenttia.

Kyselyyn vastanneiden sukupuolijakauma edusti hyvin virastojen nykytilannetta. Vastanneista 52,1 prosenttia (466) oli miehiä ja 47,9 prosenttia (429) oli naisia. Vastausten maantieteellinen jakauma on myös varsin edustava ajatellen virastojen sijaintia ympäri Suomen. Vastauksista suuresta kaupungista tai sen ympäristöstä tuli 51,8 %, keskiuudesta kaupungista ympäristöineen tuli 41,9 % ja maaseutukunnista 6,3 %.

2 Epäasiallinen vaikuttaminen kaikkiaan

Tutkimuksessa selvitettiin oikeusviranomaisiin kohdistuvaa häirintää, uhkailua, väkivaltaa, vahingontekoa ja korruptioyhteyksiä sekä virkamiesten

perheenjäseniin tai ystäviin kohdistuneita vastaavanlaisia tekoja. Epäasiallisen vaikuttamisen luonteen ymmärtämiseksi on tärkeää myös selvittää, millaisesta vaikuttamisesta on ollut kysymys. Kysymykset koetettiin muotoilla niin, että kaikenlainen epäasiallinen vaikuttaminen olisi tullut mainittua. Tässä tarkoituksessa myös konsultoitiin joitakin syyttäjiä ja tuomareita.

Kyselyn saatekirjeessä määriteltiin kysytyt epäasiallisen vaikuttamisen muodot seuraavasti:

Häirintä: Panettelu, häirintä sekä hienovarainen tai epäsuora uhkaus ja muu sellainen painostaminen, josta ei ole säädetty rangaistusta.

Uhkailu: Laiton uhkaus ja muut vastaavat rangaistavat teot kuten kiristäminen.

Väkivalta: Pahoinpitely ja muut vastaavat rangaistavat teot.

Vahingonteko: Tuhopoltto, vahingonteko ja vastaavat.

Korruptio: Luvataan tai tarjotaan lahjusta tai muunlaista sopimatonta palkkiota viranhoidon yhteydessä.

Määritelmät eivät ole suoraan rikoslaista, vaan kuvailevat sitä, millaista viranomaisiin kohdistuva epäasiallinen vaikuttaminen heidän virkatehtäviensä vuoksi voisi olla. Antamalla nämä määritelmät haluttiin myös auttaa vastaajia huomaamaan, millaisia epäasiallisen vaikuttamisen muotoja kyselyssä haettiin, mukaan lukien tapaukset, joiden tekijää on vaikea saada rikosoikeudelliseen vastuuseen, koska teko on rikosoikeudellisesti vähäinen tai näytön saaminen siitä on hankalaa.

Aiemman tutkimuksen perusteella voitiin olettaa (vrt. Junninen 2005 & 2006), että virkamiehet jättävät varsin usein kertomatta epäasiallisesta vaikuttamisesta, koska pitävät tekoja vähäisinä, mieltävät ongelmat osaksi ammatin varjopuolia tai salaavat asian, koska kokevat epäonnistuneensa työtehtävissään joutuessaan kysytyjen tekojen kohteeksi.

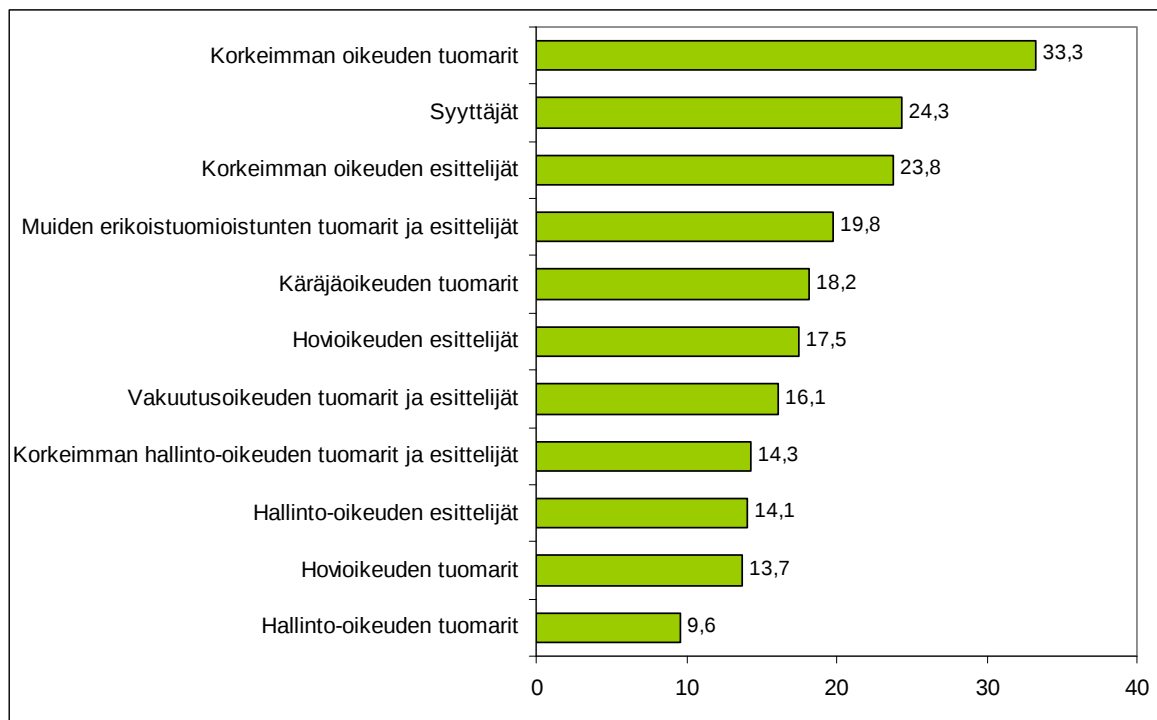
Kuviossa 1 on esitetty kyselyssä esiin tullut kaikenlainen epäasiallinen vaikuttaminen. Luvut ovat henkilö pohjaisia. Koska monilla vastanneilla oli useampia kuin yksi ongelmakokemus, ja moni oli myös joutunut useamman kuin yhden tekotyypin uhriksi, nämä luvut eivät ilmaise ongelmatapausten yleisyyttä vaan sitä, kuinka suuri osa kunkin ryhmän vastaajista kertoi joutuneensa yhden tai useamman epäasiallisen vaikuttamisyhteyden uhriksi.

Epäasiallisia vaikuttamisyhteyksiä oli koettu kaikissa vastaajaryhmissä. Epäasiallisen vaikuttamisen kohteeksi joutumisen yleisyys vaihteli 10 ja 33 prosentin välillä työtehtävästä riippuen.

Vähiten epäasiallista vaikuttamista mitattuna ajankohtana olivat kokeneet hallinto-oikeuksien tuomarit, eniten Korkeimman oikeuden tuomarit. Korkeimman oikeuden tuomareiden ja esittelijöiden uhriprosentti on varsin korkea, mutta vastauksia tästä ryhmästä saatiin vain 30 (9/18 tuomarilta ja 21/30 esittelijältä). Korkeimpaan oikeuteen menevät jutut koskevat usein asianosaisille erityisen tärkeitä intressejä, ja juttujen osapuolet voivat siksi olla taipuvaisia turvautumaan

kaikkiin käytettävissään oleviin keinoihin; jo asian eteneminen ylimpään oikeusasteeseen on merkki tästä.

Kuvio 1. Syyttäjien, tuomareiden ja tuomioistuinten esittelijöiden kokema epäasiallinen vaikuttaminen yhteensä viimeisen puolentoista vuoden aikana, 2007–2008, %

Syyttäjistä noin joka neljäs ja käräjäoikeuden tuomareista lähes joka viides oli kokenut epäasiallista vaikuttamista tutkittuna ajankohtana.

Taulukossa 2 on eritelty tuomareihin ja syyttäjiin ja tuomioistuinten esittelijöihin kohdistunut epäasiallinen vaikuttaminen teko tavoittain. Tässä uhriksi joutumisen yleisyys on laskettu kunkin ongelmatyyppin osalta erikseen. Sama vastaaja on voinut kokea usean tyyppisiä vaikuttamisyrityksiä. Samassa vaikutusyrityksessä on myös voinut esiintyä useita eri teko tapoja.

Eniten vastaajat olivat kokeneet häirintää ja uhkailua, vähiten väkivaltaa ja korruptioyrityksiä. Kattavin kirjo erilaista epäasiallista vaikuttamista alkaen häirinnästä ja ulottuen yrityksiin vaikuttaa perheenjäsenten kautta, on kohdistunut nimenomaan syyttäjiin ja käräjäoikeuden tuomareihin.

Perheenjäseniin tai ystäviin kohdistunut epäasiallinen vaikuttaminen oli harvinaista, mutta sellaisestakin kertoi muutama syyttäjä, käräjäoikeuden tuomari ja hovioikeuden esittelijä. Kaikki kerrotut tapaukset olivat kohdistuneet kotiin tai perheeseen, eivät ystäviin.

Taulukko 2. Syyttäjiin, tuomareihin ja tuomioistuinten esittelijöihin kohdistunut epäasiallinen vaikuttaminen viimeisen puolentoista vuoden aikana, 2007–2008, %

Vastaajaryhmä		Häirintä	Uhkailu	Väkivalta	Vahingon- teko	Korruptio	Perheenjäsen uhrina	Uhriksi joutuneita yhteensä
Syyttäjä N=255	N %	57 22,4	23 9,0	2 0,8	1 0,4	1 0,4	5 2,0	62 24,3
Käräjäoikeuden tuomari (N=264)	N %	44 16,7	13 4,9	2 0,8	1 0,4	1 0,4	4 1,5	48 18,2
Hovioikeuden tuomari (N=73)	N %	10 13,7	3 4,1	- -	- -	- -	- -	10 13,7
Hovioikeuden esittelijä (N=63)	N %	9 14,3	1 1,6	- -	- -	- -	1 1,6	11 17,5
Korkeimman oikeuden tuomari (N=9)	N %	3 33,3	1 11,1	- -	- -	- -	- -	3 33,3
Korkeimman oikeuden esittelijä (N=21)	N %	4 19,0	1 4,8	- -	- -	- -	- -	5 23,8
Hallinto-oikeuden tuomari (N=83)	N %	8 9,6	4 4,8	1 1,2	- -	- -	- -	8 9,6
Hallinto-oikeuden esittelijä (N=71)	N %	9 12,7	1 1,4	- -	- -	- -	- -	10 14,1
Korkeimman hallinto- oikeuden tuomari tai esittelijä (N=14)	N %	1 7,1	1 7,1	- -	- -	1 7,1	- -	2 14,3
Vakuutuslaitoksen tuomari tai esittelijä (N=31)	N %	4 12,9	3 9,7	- -	- -	- -	- -	5 16,1
Muiden erikoistuomioistuinten tuomari tai esittelijä (N=11)	N %	2 19,8	- -	- -	- -	- -	- -	2 19,8
Yhteensä (N=895)	N %	151 16,9	51 5,7	5 0,6	2 0,2	3 0,3	10 1,1	166 18,5

3 Häirintä

3.1 Häirinnän yleisyys

Kyselyyn vastanneista 16,9 prosenttia ilmoitti kokeneensa häirintää työtehtäviensä vuoksi viimeisen puolentoista vuoden aikana.

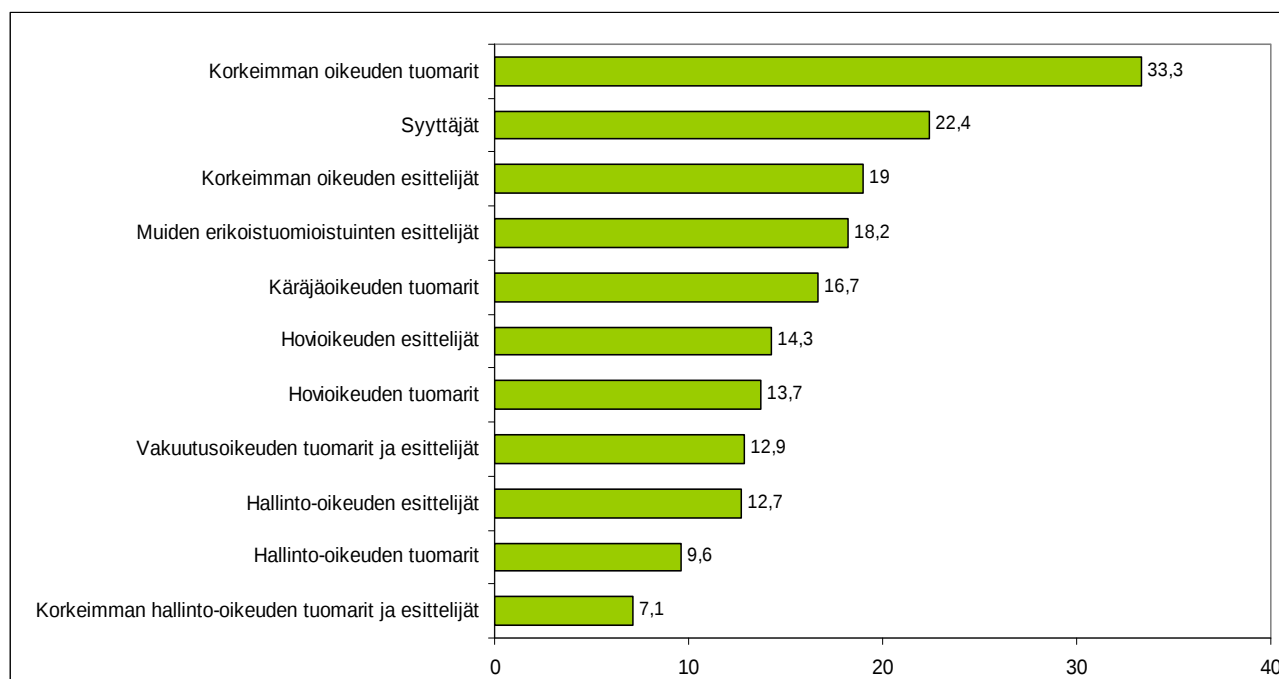
Häirintää oli tässä kyselyssä panettelu, häirintä sekä hienovarainen tai epäsuora uhkaus ja muu sellainen painostaminen, josta ei ole säädetty rangaistusta.

Eri oikeusviranomaisiin kohdistuu vaihteleva määrä häirintää. Syyttäjät kokevat melko paljon häirintää, kun esimerkiksi hallinto-oikeuden tuomareihin sitä kohdistuu huomattavasti vähemmän. Osittain häirinnän taajuuden vaihtelu ammateittain voi johtua siitä, että eri oikeusviranomaiset ovat hyvin eri määrin suoraan kosketuksissa asiakkaiden kanssa. Eniten häirinnälle voi olettaa altistuvan

juuri syyttäjän ja käräjäoikeuden tuomarin työssä, jossa ollaan päivittäin tekemisissä asiakkaiden kanssa, ja jossa myös käsiteltävien juttujen määrä ja siis asiakkaiden määrä on suuri. Sen sijaan Korkeimman oikeuden jäsenet sekä erikoistuomioistuinten ja hallinto-oikeuksien tuomarit ovat harvemmin suoraan tekemisissä asiakkaiden kanssa, koska asiat yleensä käsitellään asiakirjojen pohjalta. Ylemmissä oikeusasteissa ja erikoistuomioistuimissa myös käsiteltävien juttujen ja siten myös asiakkaiden määrä ja siitä seuraavan altistumisen häirinnälle täytyy olla laajuudeltaan vähäisempää kuin alioikeuksissa. Silti korkeimmat häirinnän esiintyvyyshluvut saatiin Korkeimmasta oikeudesta.

Korkeimman oikeuden tuomareista lähes joka kolmas oli kokenut häirintää työnsä vuoksi viimeisen puolentoista vuoden aikana. Luku on korkein kyselyyn vastanneista ammattiryhmistä ja suurempi kuin samassa oikeusasteessa työskentelevien esittelijöiden, joka sekin oli melko korkea. Tuloksen luotettavuutta heikentää se, että vain puolet Korkeimman oikeuden tuomareista vastasi kyselyyn. Syyttäjistä häirintää viimeisen puolentoista vuoden aikana oli kokenut lähes joka neljäs. Käräjäoikeuden tuomareihin kohdistunut häirintä oli kyselyn yleisen keskiarvon tasolla. Muiden ammattiryhmien kokema häirintä on keskiarvon alapuolella, noin joka yhdeksäs oli kokenut häirintää viimeisen puolentoista vuoden aikana.

Kuvio 2. Syyttäjien, tuomareiden ja tuomioistuinten esittelijöiden kokema häirintä viimeisen puolentoista vuoden aikana, %

3.2 Häirinnän esiintymiskerrat

Kyselyn mukaan yhteensä 17 prosenttia (152) tuomareista, esittelijöistä ja syyttäjistä oli häiritty tarkastellun 18 kuukauden jakson aikana. Tuomareihin ja syyttäjiin kohdistuneet häirintäkerrat vaihtelivat oikeusasteittain. Yleinen suuntaus oli, että mitä alemmassa oikeusasteessa tuomari työskenteli, sitä useammin häntä oli häiritty.

Häirintää kokeneista syyttäjistä melkein joka kolmatta (31,0 %) oli häiritty kerran 18 kuukauden aikana. Neljääkymmentä prosenttia (39,7 %) syyttäjistä oli häiritty kahdesti, kolmesti häirintää kokeneista syyttäjistä oli 10,3 %, neljästi 6,9 % ja viisi tai useamman kerran oli häiritty 12,1 prosenttia häirintää kokeneista.

Häirinnän kohteeksi joutuneista käräjäoikeuden tuomareista häirintää oli yhden kerran kokenut myös lähes joka kolmas (29,5 %), kahdesti häirintää oli kokenut 40,9 prosenttia häirityksi tulleista, kolmesti 15,9 prosenttia ja viisi kertaa tai enemmän 13,6 prosenttia. Syyttäjien ja käräjäoikeuden tuomareiden häirintäkertojen jakaumat muistuttavat toisiaan läheisesti, ja heihin kohdistunut häirintä oli toistuvaa yleisemmin kuin muissa vastaajaryhmissä.

Kahtatoista hovioikeuden tuomaria tai esittelijää oli häiritty kerran, mikä on kaksi kolmesta (63,2 %) kaikista häirityistä hovioikeuden tuomareista ja esittelijöistä. Neljää hovioikeuden tuomaria tai esittelijää oli häiritty kahdesti ja yhtä tuomaria oli häiritty kolmesti, neljästi ja viidesti kyselyssä tarkastellulla ajanjaksolla. Korkeimman oikeuden tuomareista ja esittelijöistä neljää oli häiritty kahdesti ja kahta peräti viidesti.

Taulukko 3. Syyttäjiin, tuomareihin ja tuomioistuinten esittelijöihin kohdistuneen häirinnän esiintymiskerrat viimeisen puolentoista vuoden aikana, 2007–2008, %

Häirintäkertoja

Vastaajaryhmä		1	2	3	4	5 tai enemmän	Yhteensä
Syyttäjät	N	18	23	6	4	7	58
	%	31,0	39,7	10,3	6,9	12,1	100,0
Käräjäoikeuden tuomarit	N	13	18	7	-	6	44
	%	29,5	40,9	15,9	-	13,6	100,0
Hovioikeuden tuomarit ja esittelijät	N	12	4	1	1	1	19
	%	63,2	21,1	5,3	5,3	5,3	100,0
Korkeimman oikeuden tuomarit ja esittelijät	N	1	4	-	-	2	7
	%	14,3	57,1	-	-	28,6	100,0
Hallinto-oikeuden tuomarit ja esittelijät	N	14	2	-	1	-	17
	%	82,4	11,8	-	5,9	-	100,0
KHO:n tuomarit ja esittelijät	N	-	-	1	-	-	1
	%	-	-	100,0	-	-	100,0
Erikoistuomioistuimet	N	4	2	-	-	-	6
	%	66,7	33,3	-	-	-	100,0
Yhteensä	N	62	53	15	6	16	152
	%	40,8	34,9	9,9	3,9	10,5	100,0

Varsinkin syyttäjiä sekä käräjäoikeuden, ja hovioikeuden tuomareita oli häiritty useammin kuin kerran. Juuri käräjäoikeudessa ja syyttäjän syyttämispäätöksissä juttuihin otetaan ensi kerran virallisesti kantaa, ja tilanne toistuu hovioikeuden suullisessa käsittelyssä.

Vastauksista ei käy selville, montako eri häiritsijää on ollut asialla. Joistakin tapausselostuksista voi kuitenkin päätellä että sama henkilö on syyllistynyt häirintään toistuvasti.

3.3 Häirinnän muodot²

Yleisimmät häirintämuodot olivat työpaikalle tulevat epämiellyttävät puhelut, kirjeet, sähköpostit ja tekstiviestit. Vain yksi syyttäjä ja yksi hallinto-oikeuden tuomari oli joutunut kotonaan vastaanottamaan epämiellyttäviä puheluita, kirjeitä, sähköposteja tai tekstiviestejä. Esimerkkeinä häirinnästä olivat mm. avustajan valituskirjelmässä esittämät valheelliset ja herjaavat väitteet, oikeussalissa panettelu tai epäasiallinen käytös, herjaaminen internetissä, sekä virkarikossyytteellä tai rikosilmoituksella uhkaaminen.

Noin kymmenesosa (11,2 %) häirinnäksi ilmoitetuista tapauksista oli kanteluja eduskunnan oikeusasiamiehelle. Seitsemän syyttäjän, seitsemän käräjäoikeuden tuomarin sekä kahden hallinto-oikeuden tuomarin ja yhden hallinto-oikeuden esittelijän toimista oli tehty kantelu eduskunnan oikeusasiamiehelle. Yhteensä kuutta vastannutta oli vaanittu tai tarkkailtu. Neljä heistä oli syyttäjiä ja kaksi hallinto-oikeuden virkamiehiä, yksi tuomari ja yksi esittelijä.

Kokemukset häirinnästä olivat yleisiä kaikissa ikäryhmissä. Niin miehistä kuin naisistakin noin 17 prosenttia kertoi kokeneensa häirintää viimeisen puolentoista vuoden aikana.

Epäasiallista häirintää työtehtävien vuoksi esiintyi yhtälailla niin suurissa kuin keskisuurissakin kaupungeissa ympäristöineen. Vain maaseutukunnissa häirintä oli hieman harvinaisempaa kuin kaupungeissa.

3.4 Häiritsijä

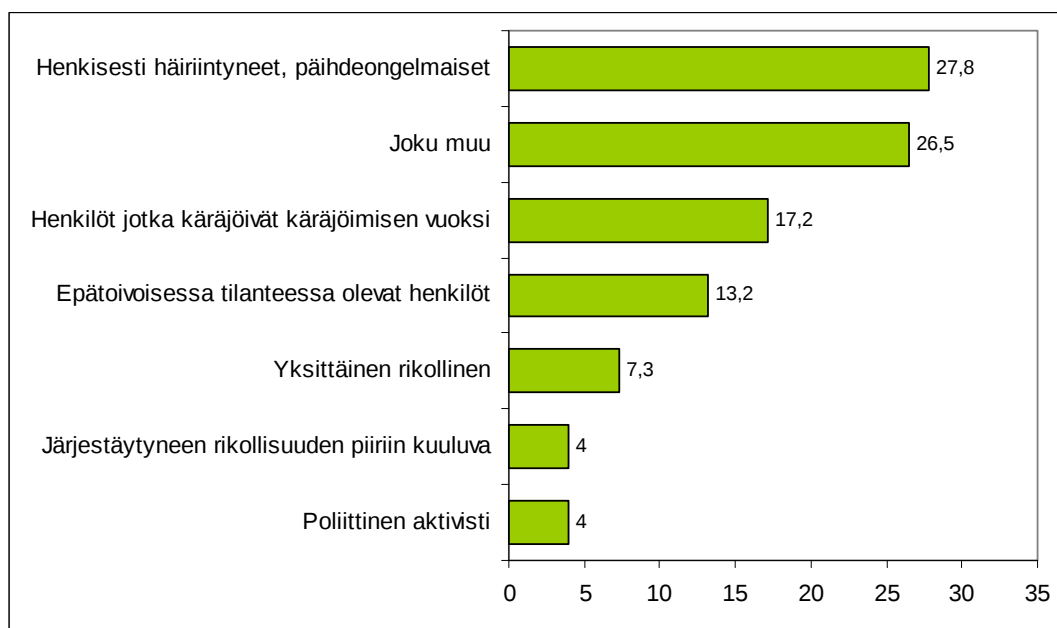
Oikeusviranomaisten häirintään syyllistyvä henkilö on yleisimmin jutun osapuoli tai hänen avustajansa.

Kuvion 3 mukaan suurimman ryhmän häirintään syyllistyvistä henkilöistä muodostavat vastanneiden käsityksen mukaan henkisesti häiriintyneet tai

² Monet vastaajat kertoivat kokeneensa useampia häirintätapauksia. Häirinnän yksityiskohtia koskeneiden kysymysten osalta heitä ohjeistettiin seuraavasti: ”Jos olet joutunut useiden eri tapahtumien kohteeksi, valitse tilanne, joka oli sinusta epämiellyttävin”. Samanlainen ohje annettiin muita vaikuttamistyyppejä koskevia yksityiskohtia kysyessä.

päihdeongelmaiset henkilöt (28 %). Toisen suurehkon ryhmän muodostavat henkilöt jotka kärkeivät kärkeimisen vuoksi³, heidän arvioitiin olleen asialla 17 prosentissa tapauksista. Kolmas suurehko ryhmä olivat epätoivoisessa tilanteessa olevat henkilöt, joita vastaajat sanoivat olleen 13 prosenttia tapauksista. Luokkaan ”joku muu” tuli myös runsaasti vastauksia, 27 prosenttia. Useimmin siinä yhteydessä mainittiin vastaaja, kantaja tai valittaja, mutta myös asiamies tai asianajaja sekä muutaman kerran Eurooppalaisen oikeusturvan keskusliitto. Myös tuomari, poliisi ja syyttäjä mainittiin kukin kerran.

Kuvio 3. Syyttäjiä, tuomareita ja tuomioistuinten esittelijöitä häirinneet henkilöt, %

Neljä prosenttia häirintään syyllistyneistä kuului vastaajien käsityksen mukaan vankila-, moottoripyörä- ja järjestäytyneisiin rikollisryhmiin. Toisen neljän prosentin osuuden oikeusviranomaisiin kohdistuvaan häirintään syyppäistä muodostavat poliittiset äärioikeisto-, ääriivasemmisto-, ympäristö- ja eläinaktivistit. Yleisen mielikuvan mukaan suomalaisten moottoripyörä- ja vankilajengien sekä järjestäytyneen rikollisuuden imagot ovat voimakkaasti rakentuneet väkivaltaisen käyttäytymisen suosimiseen ongelmatilanteissa. On kuitenkin hyvä huomata, että suomalaiset ammattirikolliset ovat kertoneet välttävänsä haastamasta oikeusjärjestelmää väkivaltaisesti, koska sen katsottiin aiheuttavan hankaluuksia liiketoimille (vrt. Junninen 2005 & 2006.) Poikkeuksellisia oikeusviranomaisiin kohdistuneita väkivallanteita tunnetaan myös 1990-luvun Suomesta, esimerkiksi Pasilan kärkeioikeutta ja poliisitaloa

³ Ruotsinkielellä tällaisista henkilöistä käytetään nimitystä ”rättshaverist”, jolla ei ole suoraa suomenkielistä vastinetta

vahingoittanut autopommi, ja Keskusrikospoliisin toimitukseen Tikkurilassa kohdistunut pommi-isku.

3.5 Missä oikeusprosessin vaiheessa häirintä tapahtui

Ylivoimaisesti suurin osa, yli neljännes (29 %) häirinnästä ilmeni oikeuskäsittelyn aikana. Syyteharkinnan aikana häirintää esiintyi 11 prosentissa ilmoitetuista tapauksista, ja ennen jutun vireille tulemistä tuomioistuimessa yhdeksän prosentissa tapauksista. Noin kahdeksan prosenttia tapauksista ajoittui hovioikeuskäsittelyyn. Toinen suuri häirintäkeskittymä on ajankohta, jolloin tuomio tulee voimaan. Häirityiksi tulleista 19 prosenttia ilmoitti häirinnän tapahtuneen tuomion voimaan tulemisen jälkeen. Hallinto-oikeuksissa häirintää esiintyi kirjeenvaihdon yhteydessä seitsemän prosentissa tapauksista. Vastaajien kommenttien perusteella voidaan päätellä, että suurin osa häirinnästä on impulsiivista ja hetken mielijohdteesta tehtyä. Päätöksiin reagoidaan vihanpurkauksilla ja ennalta suunnittelematta.

3.6 Kerroitko häirinnästä?

Kolme neljästä (72 %) häirintää kokeneesta vastaajasta oli kertonut häirinnästä työtoverilleen ja hieman yli kolmannes (38 %) myös esimiehelleen. Lisäksi noin joka viides (19 %) oli kertonut asiasta kotonaan omaiselle ja noin joka kymmenes oli kertonut asiasta ystävälleen. Lähes kaikki häirintää kokeneet olivat kertoneet asiasta jollekulle.

Aikaisemman tutkimuksen perusteella (Junninen 2005 & 2006) epäasiallisen vaikuttamisen uhrin olivat haluttomia kertomaan kokemistaan ongelmista kenellekään. Asiaton kielenkäyttö ja vakavammatkin epäasiallisen vaikuttamisen muodot koettiin työn luonteeseen kuuluviksi häiritseviksi, mutta myös epäonnistumiseksi omassa työssä. Kun tässä tutkimuksessa ongelmista kertominen oli yleistä, näyttää tässä asiassa tapahtuneen selvä muutos. Ongelmien parempi ilmitulo lisää viraston mahdollisuutta puuttua ongelmaan ja vähentää työntekijöihinsä kohdistuvaa epäasiallista vaikuttamista. Viraston ja keskusviranomaisen kiinnostunut ote taas varmaankin lisää työntekijöiden ilmoitusherkyyttä.

4 Uhkailu

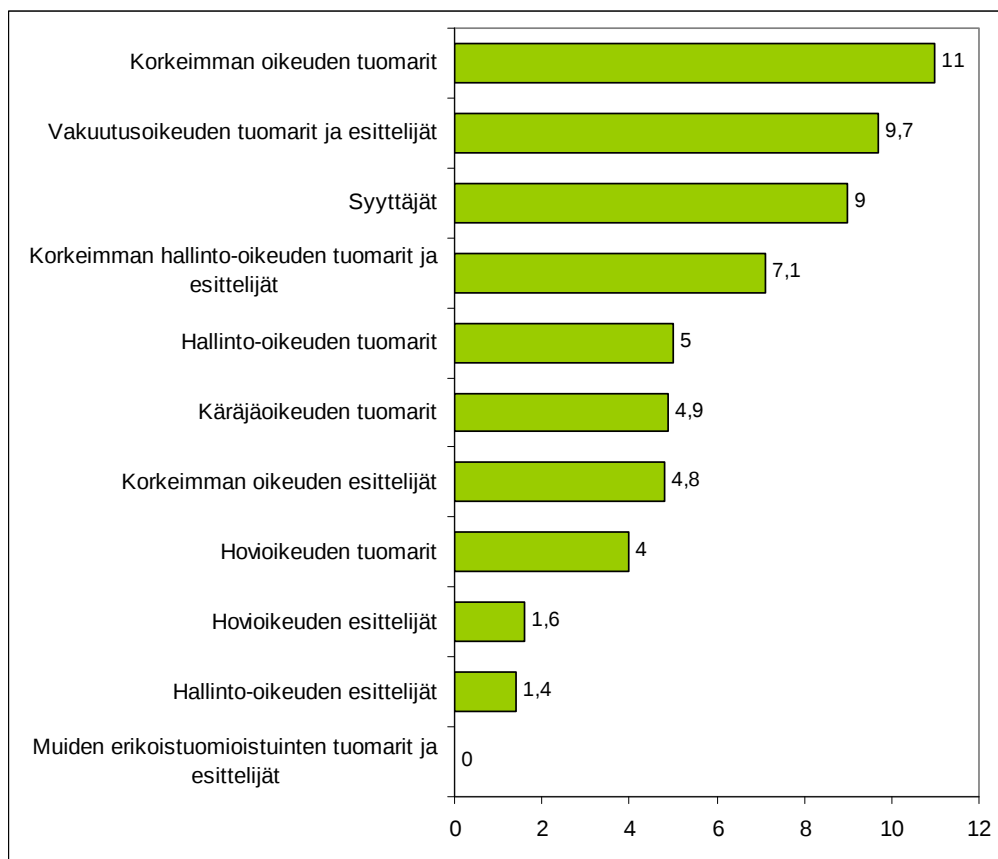
4.1 Uhkailun yleisyys

Kyselyyn vastanneista 5,7 prosenttia ilmoitti kokeneensa uhkailua viimeisen puolentoista vuoden aikana. Oikeusviranomaisiin kohdistuva uhkailu on näin huomattavasti harvinaisempaa kuin heihin kohdistunut häirintä.

Uhkailua oli laitton uhkaus ja muut vastaavat rangaistavat teot kuten kiristäminen.

Uhkailun ja häirinnän erottaminen toisistaan voi olla joskus vaikeaa siksi, että kyseessä on vastaajan henkilökohtainen tulkinta – yhden vastaajan häirinnäksi kokema teko voi olla toisen mielestä uhkailua. Siksi voidaan olettaa, että häirintää ja uhkailua koskevat vastaukset ovat pääpiirteissään samankaltaisia.

Kuvio 4. Syyttäjiin, tuomareihin ja tuomioistuinten esittelijöihin kohdistunut uhkailu viimeisten puolentoista vuoden aikana, 2007–2008, %

Kuvion 4 mukaan eniten uhkailukokemuksia oli Korkeimman oikeuden tuomareilla, vakuutus-oikeuden tuomareilla ja esittelijöillä sekä syyttäjillä. Kaksi ensimmäistä vastaajaryhmää oli kuitenkin niin pieniä, että heitä kuvaavat prosenttiosuudet ovat vain viitteellisiä.

Lähes joka kymmenes vastanneista syyttäjistä (9,0 %) oli joutunut uhkailun kohteeksi tutkittuna ajankohtana. Syyttäjiin olisi siis kohdistunut lähes kaksinkertainen määrä uhkailuja muihin vastaajaryhmiin verrattuna. Oikeusprosessissa ja sen käynnistämisessä syyttäjät ovat keskeisessä roolissa, ja se näkyy myös heidän uhkailukokemustensa määrässä. Vastaajien pettymys syytteestä näyttää purkautuvan kannetta ajavaan syyttäjään. Käräjäoikeuden tuomareihin kohdistuu lähes puolta vähemmän uhkailua kuin syyttäjiin. Tutkimusaineistoon kirjoitettujen kommenttien myötä syntyy käsitys, että tuomareihin on lähinnä yritetty vaikuttaa etukäteen, jottei tuomioita tulisi. Uhkailu tuomion jälkeen oli harvinaista.

4.2 Uhkailun esiintymiskerrat

Tutkitun puolentoista vuoden jakson aikana vuosina 2007–2008 oikeusviranomaisiin kohdistuneet uhkailut jäivät yli puolella vastanneista kertaluonteisiksi. Uhkailun toistuminen oli siten myös varsin yleistä: yli neljäkymmentä prosenttia uhkailua kokeneista mainitsi ainakin kaksi uhkailukertaa (taulukko 4).

Taulukko 4. Syyttäjiin, tuomareihin ja tuomioistuinten esittelijöihin kohdistuneen uhkailun esiintymiskerrat viimeisen puolentoista vuoden aikana, 2007–2008, %

Uhkailukertoja

Vastaajaryhmä		1	2	3	4	5 tai enemmän	Yhteensä
Syyttäjät	N	14	8	-	2	-	24
Käräjäoikeuden tuomarit	N	7	4	1	-	1	13
Hovioikeuden tuomarit ja esittelijät	N	2	2	-	-	-	4
Korkeimman oikeuden tuomarit ja esittelijät	N	-	-	1	-	1	2
Hallinto-oikeuden tuomarit ja esittelijät	N	4	1	-	-	-	5
KHO:n tuomarit ja esittelijät	N	1	-	-	-	-	1
Erikoistuomioistuimet	N	2	-	1	-	-	3
Yhteensä	N	30	15	3	2	2	52
	%	57,7	28,8	5,8	3,8	3,8	100,0

Selvimmin uhkailu kasautui syyttäjien ja kärjäoikeustuomarien ryhmissä. Muiden oikeusasteiden virkamiesten kokemia uhkailuja oli niin vähän, että kasautumisilmiötä on vaikeampi erottaa, mutta sitä esiintyy viitteellisesti liki kaikissa vastaajaryhmissä. Tilastollisesti kasautuminen syntyy kahden eri mekanismin kautta: ensiksikin eri henkilöiden työtehtäviin liittyy erilainen riski; ja toiseksi eri henkilöt suhtautuvat kysytyihin ongelmiin eri tavoin. Niin virkamiehen henkilöllä kuin työtehtävien laadullakin on vaikutusta uhkailun uhriksi joutumiseen, mutta aineisto ei anna mahdollisuuksia näiden kahden seikan erottamiseen toisistaan.

4.3 Uhkailun muodot

Yleisimmät uhkailun muodot, 77 prosenttia ilmoitetuista tapauksista, olivat työpaikalle tulevat epämiellyttävät puhelut, kirjeet, sähköpostit ja tekstiviestit. Vain yksi syyttäjä ja kärjäoikeuden tuomari oli joutunut kotonaan vastaanottamaan epämiellyttäviä puheluita, kirjeitä, sähköposteja tai tekstiviestejä. Kahta syyttäjää ja yhtä kärjäoikeuden tuomaria oli uhkailtu henkilökohtaisissa tapaamisissa.

Tavallisimmat kyselyssä esiin tulleet uhkaukset olivat epäsuorat vihjaukset (4 %) ja muut tapahtumat (10 %), joista esimerkkeinä mainittiin: vaikean asiakkaan kohtaaminen kaupungilla, kirjaamoon tullut yleinen tappouhkaus, soitto kotiin ja valituskirjelmä. Varsinkaan Suomen pienillä paikkakunnilla asiakkaiden siviilissä kohtamista ei voine välttää. Kotiosoitettaan ja perhesiteitään on samoin mahdoton salata, jos joku todella haluaa ne selvittää.

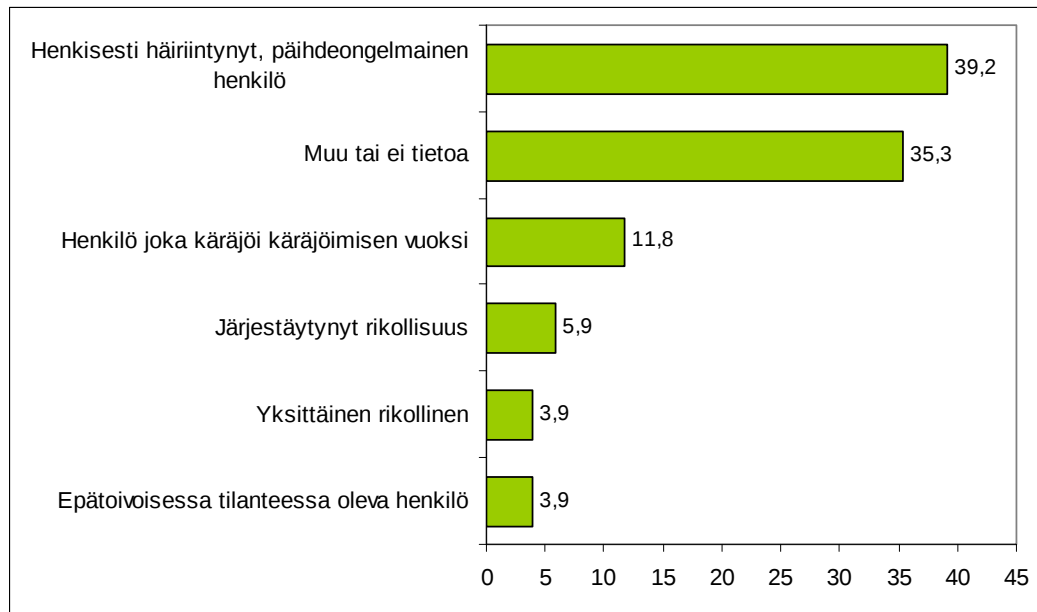
4.4 Uhkailija

Uhkailijoista suurimman ryhmän, yli kolmanneksen (39 %) muodostivat vastaajien käsityksen mukaan henkisesti häiriintyneet tai päihdeongelmaiset henkilöt. Toisen suurehkon ryhmän (12 %) muodostivat henkilöt, jotka kärjäöivät kärjäöimisen vuoksi. Häirintään syyllistyneisiin verrattuna uhkailujen takana oli vain harvoin epätoivoisessa asemassa olevia henkilöitä (4 %). Moottoripyöräjengeihin kuuluvien henkilöiden kerrottiin olleen uhkailun takana neljässä prosentissa tapauksista. Muun järjestäytyneen rikollisuuden tekemiksi uhkailuista mainittiin kaksi prosenttia. Järjestäytyneet rikollisryhmät olivat siis uhkailun takana kuudessa prosentissa tapauksista. Joku muu oli syyllistynyt uhkailuun yli joka neljännessä tapauksessa (29 %). Erikseen uhkailijoiksi mainittiin hovioikeuden tuomari, vastaajan avustaja tai sukulainen ja Eurooppalaisen Oikeusturvan keskusliitto.

Uhkailijan asemaa selvitettiin erikseen. Suurin osa, yli kolmannes (37 %) uhkailijoista oli syylliseksi epäiltyjä ja syytettyjä. Toisen suuren ryhmän muodostivat vastaajat (12 %) ja asianomistajat (12 %), yhteensä noin neljäsosassa

tapauksista. Kolmannen ryhmän muodostivat asiamiehet (8 %) ja tuomioihinsa tyytymättömät valittajat.

Kuvio 5. Syyttäjiä, tuomareita ja tuomioistuinten esittelijöitä uhkailleet henkilöt, %

4.5 Missä oikeusprosessin vaiheessa uhkailu tapahtui

Uhkailu tapahtuu tavallisesti jossakin oikeusprosessin kolmesta käännekohdasta:

- 1) syytteen nostamisen,
- 2) oikeuskäsittelyn ja
- 3) tuomion julistamisen yhteydessä.

Ensimmäinen uhkailujen kasautuma sijoittuu syyteharkinnan yhteyteen, 14 prosenttia tapauksista ilmenee tässä vaiheessa. Toinen huippu, lähes kolmannes (29 %) uhkailutapauksista osuu oikeuskäsittelyn ajalle. Kolmas uhkailuhuippu ilmenee tuomion voimaan tulon jälkeen – tähän kohtaan sijoittuu viidennes (20 %) tapauksista. Oikeuskäsittelyn kärkipaikka uhkailujen esiintymisessä liittyy pitkään odotukseen, asiakkaiden stressaantumiseen ja odotettavissa olevan epäedullisen ratkaisun lähestymiseen. Viimeisenä keinona yritetään uhkailla oikeusprosessiin osallistuvia virkamiehiä. Ankaruutta tai lapsen huoltajuuden menettäminen ovat vastoinkäymisiä, joita monet eivät halua kokea ja yrittävät muuttaa tilannetta uhkailemalla.

Asiakkaiden hetkellinen mielipaha tai pidempiaikainen ahdistus näyttää purkautuvan uhkailuna joissakin tapauksissa niin kauan kuin juttu on vireillä, sillä tuomioistuinten tuomarit ja esittelijät kertoivat saavansa uhkauksia vielä

hovi oikeuskäsittelyn yhteydessä kuusi prosentissa tapauksista, ja neljä prosentissa tapauksista vielä Korkeimmassa oikeudessa käsiteltävien asioiden yhteydessä. Uusi käsittely tietysti tekee asian uudelleen ajankohtaiseksi, ja uuteen käsittelyyn liittyvät pyrkimykset saada tuomioon muutos voivat saada uhkailu- ja painostusyritykset uudelleen käyntiin, ja vastaavasti uuden tuomion aiheuttamat pettymykset voivat purkautua hyvinkin spontaanisti.

4.6 Kerroitko uhkailusta?

Uhkailluista henkilöistä kaksi kolmasosaa (75 %) oli kertonut asiasta työtoverille ja puolet (50 %) esimiehelleen. Omaiselle tai ystävälle uhkailusta oli kertonut neljännes (25 %). Rikosilmoitus oli tehty joka kuudennesta (17 %) uhkailutapauksesta ja muutama vastaaja oli kertonut asiasta poliisille ilman rikosilmoitusta. Voidaan pitää positiivisena, että ongelmista on yleensä kerrottu jollekin, jottei pelkoa ja ahdistusta ole tarvinnut yksin kärsiä. Organisaation kannalta tilanne on edelleen ongelmallinen, jos vain puolet työntekijöiden kokemasta uhkailusta tulee esimiesten tietoon. Tämä merkitsee, että uhkailusta ei saada oikeaa kuvaa. Siksi toimenpiteet ongelman ratkaisemiseksi voivat viipyä.

5 Väkipalta

5.1 Väkivallan yleisyys ja esiintymiskerrat

Tulosten perusteella oikeusviranomaisiin kohdistunut väkipalta on harvinaista Suomessa.

Väkipaltta oli pahoinpitely ja muut vastaavat rangaistavat teot.

Kyselyyn vastanneista 895 henkilöstä vain viisi virkamiestä (2 syyttäjää, 2 käräjäoikeuden tuomaria ja 1 hallinto-oikeuden tuomari) oli joutunut väkivallan kohteeksi viimeisen puolentoista vuoden aikana. Viisi väkivaltatapausta lähes yhdeksäsadassa vastauksessa (0,6 %) puolentoista vuoden aikana on hieman vähemmän kuin yleisten uhritutkimusten antama arvio työpaikkaväkivallan yleisyydestä, joka uusimman lähteen mukaan (Sirén ym. 2010, 15) oli 1,5 % viimeisten 12 kuukauden aikana.

5.2 Väkivallan muodot

Neljässä tapauksessa viidestä väkivaltaa kokeneet vastaajat eivät olleet tarvinneet lääkärin- tai sairaalahoitoa. Näistä neljästä tapauksesta ei ole enempää tietoa, sillä asiaa koskeviin jatkokysymyksiin oli jätetty vastaamatta.

Kyselyn perusteella syyttäjiin ja tuomareihin kohdistunut väkivalta on harvinaista Suomessa. Viidestä uhrista vain yksi oli kertonut asiasta työtoverilleen. Neljä muuta väkivallan uhria oli salannut ongelman niin työyhteisössä kuin kotonaankin. Organisaation kannalta väkivaltatapaukset ovat hankalia: on vaikea torjua uhkaa, jos tietoa ongelmatapauksista ei saada. Väkivallan uhreiksi joutuneet virkamiehet eivät liioin olleet tehneet tapauksista rikosilmoitusta.

6 Vahingonteko

6.1 Vahingontekojen yleisyys ja esiintymiskerrat

Kyselyyn saatujen vastausten perusteella oikeusviranomaisiin kohdistuneet vahingonteot ovat erittäin harvinaisia Suomessa.

Vahingonteko oli tuhopoltto, vahingonteko ja vastaavat.

Vahingontekoa koskeviin kysymyksiin vastanneista vain kaksi oli joutunut vahingonteon kohteeksi viimeisen puolentoista vuoden aikana (yksi syyttäjä ja yksi käräjäoikeuden tuomari).

6.2 Vahingonteon muodot

Molemmissa vahingontekotapauksissa vastaajan autoa oli vahingoitettu oikeustalon pysäköintialueella. Toisen auton kylkeen oli vedetty koko sivun mittainen naarmu terävällä esineellä, ja toisen auton takalasi oli rikottu. Tekijät jäivät tuntemattomiksi, tai ainakaan tähän kyselyyn heistä ei ole kerrottu enempää, koska tapausta tarkentaviin jatkokysymyksiin oli jätetty vastaamatta. Molemmat vahingonteon uhrin olivat kertoneet asiasta työtoverilleen ja toinen oli lisäksi kertonut siitä esimiehelleen.

Viraston kannalta myös vahingontekotapaukset ovat ongelmallisia. On vaikea torjua uhkaa, jos tietoa tapauksista ei saada. Toinen ongelma on, miten oikeustalojen ympäristön fyysistä turvallisuutta voidaan parantaa. Rakennusten alle rakennetut tai muuten suljetut ja vartioidut pysäköintipaikat olisivat varmaankin estäneet edellä kuvatut ongelmat, mutta tällaiset rakenteelliset ratkaisut ovat kalliita eivätkä aina edes realistisia. Toinen asia on, että jos tekijät tiesivät kenen omaisuutta he vahingoittivat, niin vahingonteko on vaatinut heiltä hieman ennakkovalmisteluja. Heidän on täytynyt tietää mikä on kohdehenkilön auto, jotta teko on voitu kohdistaa juuri kyseiseen autoon. On myös mahdollista, että vahingonteot kohdistuivatkin kyseisiin autoihin sattumalta.

Vahingonteon uhreiksi joutuneet virkamiehet eivät olleet tehneet tapauksista rikosilmoitusta.

7 Korruptio

7.1 Korruption yleisyys ja esiintymiskerrat

Vastausten perusteella oikeusviranomaisiin kohdistuvat korruptioyrietykset ovat harvinaisia Suomessa.

Korruptio oli tässä kyselyssä määritelty seuraavasti: Luvataan tai tarjotaan lahjusta tai muunlaista sopimatonta palkkiota viranhoidon yhteydessä (lahjonta).

Korruptiota koskeviin kysymyksiin vastanneista 895 virkamiehestä vain kolme (yksi syyttäjä, yksi käräjäoikeuden tuomari ja yksi Korkeimman hallinto-oikeuden tuomari) kertoi joutuneensa korruptioyrietyksen kohteeksi tutkittuna puolentoista vuoden aikana. Vastaukset tukevat hyvin yleistä käsitystä ja tutkimustietoja siitä, että Suomessa viranomaisiin kohdistuva korruptio on harvinaista ainakin tässä kyselyssä esitetyillä tavoilla (vrt. esim. Transparency International 2008 & 2009; Weurlander 2007). On toki luultavaa, että jos joku vastaajista olisi kuitenkin ottanut vastaan lahjuksen, hän ei olisi kertonut siitä tällaisessa kyselyssä.

7.2 Korruption muodot

Syyttäjälle oli tarjottu palvelulahjaa ja korruptioyrietyksen tehnyt henkilö oli ollut yrittäjä. Käräjäoikeuden tuomarille oli tarjottu provisioita kanteessa mainitusta korvauksesta, ja tarjouksen tehnyt henkilö oli vastaajan mukaan henkisesti häiriintynyt henkilö. Korkeimman hallinto-oikeuden esittelijä ei kertonut tapauksen yksityiskohtia. Vastauksista ei selvinnyt se, missä asemassa tarjouksen tekijä oli ollut tai missä vaiheessa oikeusjuttua tarjoukset olivat tulleet. Korruptioyrietyksen tehnyttä henkilöä ei kyselyssä joko haluttu paljastaa tai tarjouksen tekijänä oli juttuun liittynyt tai sen lopputuloksesta kiinnostunut kolmas tuntematon osapuoli.

Syyttäjä oli kertonut asiasta työtoverilleen ja käräjäoikeuden tuomari esimiehelleen. Korkeimman hallinto-oikeuden tuomari ei vastannut tähänkään kysymykseen. Kotona, ystäville tai poliisille asiasta ei ollut kertonut yksikään korruptioyrietyksen kohteeksi joutunut henkilö.

8 Perheenjäseniin kohdistunut epäasiallinen vaikuttaminen

Kyselylomakkeessa kysyttiin myös vastaajien perheenjäseniin tai ystäviin vastaajan työn vuoksi kohdistuvasta epäasiallisesta vaikuttamisesta. Vastanneista 1,1 prosenttia (10 henkilöä) ilmoitti omaistensa joutuneen epäasiallisen vaikuttamisyrittelyn kohteeksi vastaajan ammatin vuoksi tarkastellun puolentoista vuoden aikana. Ystäviin kohdistuneita tapauksia ei mainittu. Vastaajien mukaan omaisiin kohdistuneen epäasiallisen vaikuttamisen tarkoituksena oli ollut nimenomaan vaikuttaa vastaajan työntekoon. Epäasiallisen vaikuttamisen kohteeksi joutuneista kymmenestä perheestä viisi oli syyttäjien, neljä käräjäoikeuden tuomarien ja yksi hovioikeuden esittelijän perhe. Perheeseen kohdistuvista vaikuttamisyrittelyistä yhdeksän oli ollut häirintää, ja yhdessä tapauksessa hovioikeuden esittelijän perhettä oli uhkailtu. Tapauksista ei ole tarkempaa tietoa.

9 Työnantajaorganisaatioiden toimenpiteet

9.1 Työpaikalla muutetut toimintatavat

Virkamiesten esimiehet ja esimiesvirastot saavat heikosti tietoa työntekijöiden kohtaamista ongelmista. Tiedon huono kulku on tullut jo aiemmin esille useissa vastaavanlaisissa tutkimuksissa (vrt. esim. Junninen 2005, 2006 ja 2009). Niinpä ei ole yllättävää, etteivät työpaikat ole reagoineet epäasiallisen vaikuttamisen estämiseksi. Tutkimuksessa kysyttiin, onko vastaajan työpaikalla muutettu toimintatapoja jotenkin sen jälkeen, kun joku työntekijöistä tai heidän omaisistaan joutui epäasiallisen vaikuttamisen kohteeksi. Enemmistö vastaajista, kaksi kolmesta kertoi, ettei työpaikan suhtautumisessa turvallisuuteen ole tapahtunut minkäänlaista fyysisen suojauksen tai henkisen valmentamisen muutosta. Turvallisuustasojen muutoksista tietämättömien suuri osuus käy ilmi kysymykseen liittyvään vapaaseen kenttään kirjoitetuista vastauksista.

Noin kuudesosa vastanneista oli sitä mieltä, että työpaikan fyysistä suojausta tai turvallisuusratkaisuja on kehitetty, ja lähes yhtä monen mielestä työpaikan kulunvalvontaa on tiukennettu. Ulkoisesta yhteistyön kehittämisestä mm. poliisin kanssa kertoi kuusi prosenttia vastaajista. Sisäisen vuoropuhelun kehittymisestä mm. avoimen ongelmaan liittyvän viestinnän avulla kertoi viisi prosenttia vastaajista. Noin kolmen prosentin (2,7 %) mukaan työpaikalla on kehitetty ongelmanratkaisutaitoja tai itsepuolustustaitoja. Samoin on ongelmatilanteiden ja välikohtausten raportointia parannettu noin kolmen prosentin (2,6 %) mukaan.

9.2 Esimiesviraston reagointi

Esimiesviraston rooli tuomareiden ja syyttäjien turvallisuuden parantamisessa on vähäinen. Neljä viidesosaa (79,6 %) vastaajista kertoi, ettei esimiesvirasto ole antanut uusia ohjeita sen jälkeen, kun joku organisaation henkilöstöstä oli joutunut epäasiallisen vaikuttamisyhtymisen kohteeksi. Kielteisten vastausten määrää nostaa todennäköisesti myös se, että työntekijät eivät tunne kaikkia uusia viraston turvallisuuteen liittyviä ohjeita, koska niistä on tiedotettu huonosti tai niiden noudattamista on lykätty viraston huonon rahatilanteen vuoksi. Toisaalta voi olla myös niin, että uusia turvallisuusohjeita ei ole annettukaan niiden koetun tarpeettomuuden tai keskusviraston tietämättömyyden vuoksi. Uusista turvallisuusohjeista tietämättömien suuri määrä ilmenee kysymykseen liitettyyn avokenttään kirjoitetuista lukuisista vastauksista.

Organisaation uusista turvallisuuteen liittyvistä ohjeista tai toimenpiteistä tietoisten vastaajien mukaan noin seitsemän prosentin (6,8 %) mielestä viraston turvallisuusstrategiaa tai turvallisuussuunnitelmaa on kehitetty ilmenneiden ongelmien jäljiltä. Viisi prosenttia (5,1 %) vastaajista ilmoitti, että esimiesvirasto on antanut uusia ohjeita toimitilojen fyysisen turvallisuuden parantamiseksi. Kolme prosenttia vastaajista kertoi, että organisaation sisäistä vuoropuhelua on kehitetty mm. avoimemman viestinnän avulla. Lisäksi noin kaksi prosenttia (1,6 %) vastaajista kertoi, että välikohtausten ja ongelmatilanteiden raportointia on kehitetty.

9.3 Tuen saaminen

Psykososiaalisen tuen hakeminen ja saaminen on harvinaista virkamieheen tai hänen perheeseensä kohdistuneen epäasiallisen vaikuttamisen tapauksissa. Vain seitsemässä tapauksessa oli vastaaja tai hänen perheensä saanut psykososiaalista tukea epäasiallisen vaikuttamisyhtymisen jälkeen. Kahdessa tapauksessa vastaaja oli saanut omaisen tai ystävän tukea ja yhdessä tapauksessa vastaaja oli saanut työtoverin tukea.

10 Vastaajien kertomuksia epäasiallisesta vaikuttamisesta

Viimeisenä kysymyksenä olleeseen avovastauskenttään tuli runsaasti (302) kirjoitettuja vastauksia ja kommentteja. Useissa vastauksissa ja kommentteissa kerrottiin, ettei vastaajalla ole ollut epäasiallisen vaikuttamisen kokemuksia. Toisen suuren ryhmän vastauksista muodostivat kuvaukset vuosien kuluessa sattuneista epäasiallisen vaikuttamisen tapauksista.

Kolmannen ryhmän muodostivat vastaukset, joissa tutkittuun ajankohtaan kuuluvista tapauksista, epäasiallisen vaikuttamisen muodoista, ajankohdasta ja keinoista kerrottiin henkilökohtaisten kokemusten kautta.

Kirjoitettujen kommenttien perusteella tuomareihin ja syyttäjiin on yritetty vaikuttaa koko oikeusprosessin eri vaiheissa, esitutinnan aloittamisesta rangaistuksen määräämisen jälkeiseen aikaan saakka. Syyttäjiin on otettu yhteyttä heidän johtaessaan esitutkintaa, syyteharkinnan aikana, ennen oikeuskäsittelyä ja vielä oikeuskäsittelyn aikana ja sen jälkeenkin. Tuomareihin on otettu yhteyttä ennen oikeuskäsittelyä, oikeuskäsittelyn aikana, ennen tuomion julistamista sekä rangaistuksen kärsimisenkin aikana. Vastaajien mielestä tällainen vaikuttaminen on epämiellyttävää, eikä auta asian selvittämistä tai vaikuta asian lopputulokseen.

Viranomaisiin kohdistuvat epäasialliset vaikuttamisyrietykset tapahtuvat monin eri tavoin ja välinein. Suusanalliset vaikuttamisyrietykset tapahtuvat kohdattaessa kasvokkain esimerkiksi oikeudenkäynneissä. Virkamiehiin on otettu yhteyttä ennen oikeudenkäyntiä ja sen jälkeen myös kaikin modernein viestintävälinein. Vastaajien tapausselostuksia, taustatietoja, näkemyksiä ja johtopäätöksiä asioiden oikeasta tilasta ja kulusta on tullut kirjein, kortein, puhelimitse töihin ja kotiin, sähköpostein sekä suusanallisesti niin suoraan kuin muiden virkamiesten kertomana. Eri viestintävälinein tullut palaute on yleensä suorasukaisempaa kuin kasvokkain tapahtuva kommunikointi.

Epäasiallisen vaikuttamisen tavoitteena on yleensä ollut yhteydenottajaa koskevan oikeusjutun tai esitutinnan lopettaminen, syytteen nostamatta jättäminen, asian oikeuteen viemisen estäminen, tuomitsematta jättäminen tai tuomion lieventäminen niin, että rangaistus olisi mahdollisimman vähäinen tai koskisi pelkkää vahingonkorvausta. Kyselyyn vastanneiden virkamiesten mielestä asiakkaiden yhteydenotot ovat olleet turhia, eivätkä ne ole vaikuttaneet heidän työhönsä tai päätöksiinsä. Aikaisemmassa tutkimuksessa, jossa selvitettiin Helsingin rikospoliisiin kohdistuvaa epäasiallista vaikuttamista, eräs päähavainto oli hyvin samansuuntainen. Poliisit korostivat vastauksissaan, että jos poliisin tekemään esitutkintaan yritetään vaikuttaa, niin asia tutkitaan entistä tarkemmin ja varmemmin (Junninen 2006).

Syyttäjien ja tuomareiden suhtautuminen heihin kohdistuneeseen epäasialliseen vaikuttamiseen vaihtelee. Joskus rikoksen laatu tai sen tekijöiden ominaisuudet antavat aihetta parantaa virkamiesten turvallisuutta, esimerkiksi silloin, kun oikeuteen on hankittu turvamiehiä tai asian käsittely on siirretty vankiloihin, joiden oikeussalit ovat hyvin suojattuja. Vankiloiden turvallisuustutkimuksen mukaan useita jengirikosoikeudenkäyntejä on pidetty vankiloissa etenkin silloin, kun tekijät ovat olleet syytettyinä henkirikoksista tai törkeistä huumerikoksista (Junninen 2008).

Yleinen suhtautumistapa ongelmiin on teon tai tekijän ”nollaaminen”. Useissa kirjoituksissa vastaajien ja asiakkaiden asiaton kielenkäyttö oli kuitattu humalaisten tai mielenterveysongelmista kärsivien henkilöiden sopimattomana käytöksenä tai spontaanina reagoitina. Vastaajien varsin yleisen käsityksen mukaan jokaisessa ammatissa on omat varjopuolensa eikä ”syyttäjän työ ole herkkähipiäisten hommaa”, kuten eräs syyttäjä oli kirjoittanut avokenttään.

Vastausten perusteella vaikuttaa siltä, että syyttäjän työssä epäasialliseen vaikuttamiseen reagoinnin kynnys nousee suuremmaksi kuin tuomareiden työssä. Asia voi osittain johtua oikeusviranomaisten erilaisesta työnkuvasta. Rikosasioissa syyttäjä toimii tutkinnanjohtajana ja hänen vallassaan on usein se, minne tutkittu asia päättyy: nostetaanko syyte, löytyykö näyttöä ja meneekö asia oikeudenkäyntiin, vai jääkö asia sillensä. Epäillyn kannalta syyttäjiin vaikuttaminen on ensisijaista, sillä jos rikos saadaan pysäytettyä syyttäjän pöydälle, raukeavat myös syyllisyyskysymykset itsestään. Tuomari taas on keskiössä siviilikanteiden ja rikosjuttujen käsittelyssä, hänen päätettävänä on se miten riita-asioiden osapuolten käy, kuka ja millaisin ehdoin on lasten huoltaja tai vanhuksen holhooja, tai kuinka riitainen avioero/kuolinpesä tai yrityskonkurssi hoidetaan, millaisen tuomion henkirikoksen tehnyt tai lapsiin kohdistuneen rikoksen tehnyt henkilö saa jne. Suuria tunteita, ristiriitoja ja taloudellisia intressejä sisältävät jutut lisäävät myös etu- ja jälkikäteisen epäasiallisen vaikuttamisen riskiä.

Vastausten vapaissa tekstiosioissa kaivattiin myös oikeusministeriön turvallisuusstrategiaa alaistensa virastojen turvallisuuden ohjeistukseksi. Toinen toivomus koski toimistotilojen fyysisen turvallisuuden parantamista. Tilat ja toimistot tulisi rakentaa niin, etteivät asiakkaat pääse suoraan virkamiesten toimistotiloihin tai työhuoneisiin. Niissä toimistoissa, joissa tilojen fyysiset rakenteet ovat kunnossa, tilojen kulunvalvonta estää asiattomien henkilöiden liikkumisen toimistotiloissa. Myös työnantajalta toivottiin aktiivisempaa puuttumista ongelmiin ja työntekijöidensä kuuntelemista.

Työnantajaan kohdistuvat moitteet ovat paikallaan jos ongelma on tullut työnantajan tietoon. Usein työnantaja on kuitenkin tietämätön työntekijöihinsä kohdistuneesta epäasiallisesta vaikuttamisesta, koska uhriksi joutunut työntekijä ei ole tapauksesta ilmoittanut organisaatiossa tai kertonut siitä edes työtovereilleen. Valitukset tiedonkulun heikkoudesta ovat tuttuja aikaisemmista viranomaistutkimuksista (esim. Junninen 2005, 2006, 2008 ja 2009.) Näissä tutkimuksissa on saatu viitteitä siitä, että epäasiallisen vaikuttamisen kohteeksi joutuneet eivät kerro tapauksista koska kokevat epäonnistuneensa työtehtävissään.

Vastausten perusteella eivät viranomaisten asiakaskontaktit ole pelkästään epäasiallisia, vaan asiakkaiden palaute voi olla myös positiivista. Jotkut syyttäjät ja tuomarit kertoivat saaneensa kiitoskortteja työpaikoilleen oikeuskäsittelyn jälkeen.

11 Uudet ja aikaisemmat tutkimustulokset

Suomessa tuomareihin ja syyttäjiin kohdistunutta epäasiallista vaikuttamista tutkittiin viimeksi vuoden 2000 keväällä. Tällöin selvitettiin syyttäjiin ja tuomareihin kohdistunutta epäasiallista vaikuttamista kyselyä edeltäneiden viiden vuoden (1995–1999) ajalta. Samanaikaisesti tutkittiin Liettuan oikeusviranomaisiin kohdistunutta epäasiallista vaikuttamista. Liettuan tulokset on

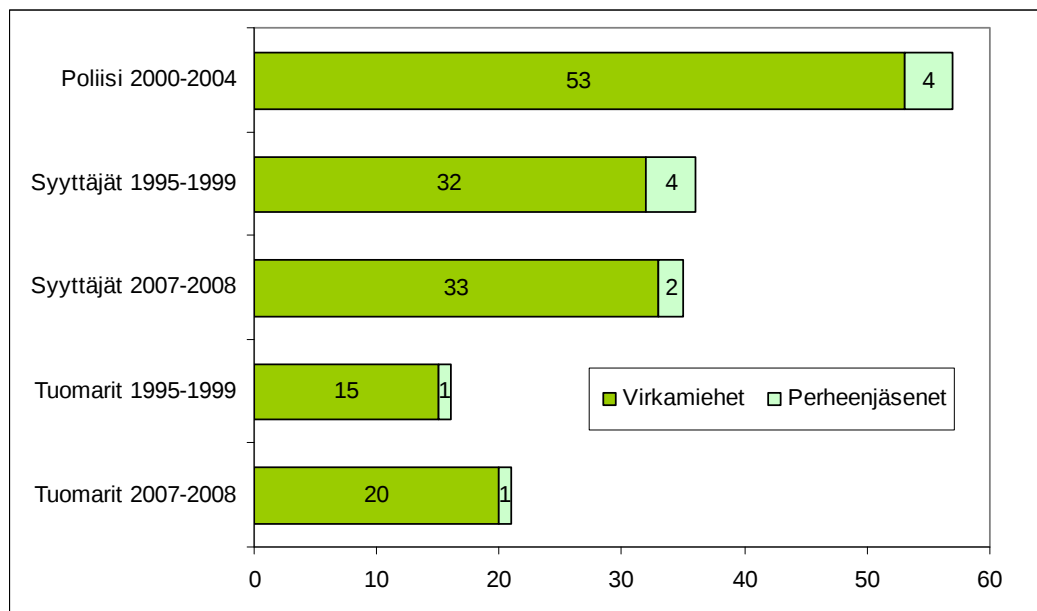
raportoitu erikseen (Babachinaite 2000). Suomen tuloksia on raportoitu mm. Euroopan kriminologikongressissa 2002, kokoomateoksen artikkelissa (Aromaa 2006) ja Haaste-lehden artikkelissa 2005 (Junninen 2005). Tähän tutkimusraporttiin on otettu joitakin keskeisiä tuloksia vuoden 2000 Suomen osiota koskeneesta tutkimuksesta.

Toisessa tutkimuksessa selvitettiin vuonna 2005 Helsingin rikospoliisiin kohdistunutta epäasiallista vaikuttamista vuosien 2000–2004 välisenä aikana. Tutkimus oli koetutkimus joka oli tarkoitus laajentaa koskemaan koko poliisikuntaa Suomessa, mutta rahoitusvaikeuksien vuoksi tämä ei toteutunut.

Näitä eri tutkimuksia ei voi suoraan vertailla kolmesta syystä:

- 1) Tutkimusten kysymyksenasettelu poikkeaa toisistaan. Aikaisemmissa tutkimuksissa kysyttiin uhkailua, vahingontekoja, lahjontaa ja kiristystä. Vuonna 2008 tekemuotoihin lisättiin häirintä, mikä selvästikin laajentaa kuvattavaa ilmiöaluetta.
- 2) Aikaisemmat kyselyt koskivat viiden vuoden aikajaksoa kun taas vuoden 2008 tutkimuksessa kysyttiin viimeisen 18 kuukauden aikana tapahtunutta epäasiallista vaikuttamista.
- 3) Aikaisemmin käytettiin posti- tai paperilomakekyselyä, kun nyt tehtiin internet-kysely.

Kuvio 6. Suomalaisiin rikospoliiseihin, syyttäjiin ja tuomareihin ja heidän perheenjäseniinsä kohdistunut epäasiallinen vaikuttaminen vuosien 2000, 2004 ja 2008 kyselyjen mukaan, %

Helsingin rikospoliisiin kohdistui huomattavasti enemmän epäasiallisen vaikuttamisen yrityksiä kuin syyttäjiin ja tuomareihin. Eri kyselyissä syyttäjä- ja tuomariryhmien tulosten erot ovat pieniä. Vertailukelvottomuuden takia tuloksista

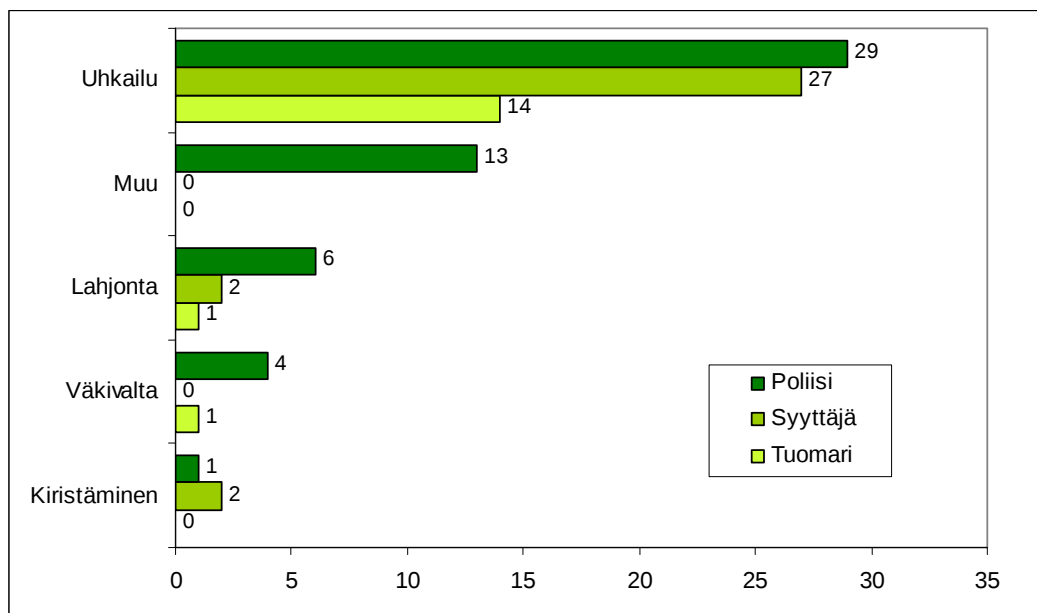
ei kuitenkaan voida tehdä päätelmiä epäasiallisen vaikuttamisen mahdollisista muutoksista kuluneen vuosikymmenen aikana. Perheenjäseniin kohdistunut epäasiallinen vaikuttaminen oli joka tapauksessa harvinaista riippumatta siitä, kumpaa epäasiallisen vaikuttamisen määritelmää oli käytetty ja siitä, oliko viiteajanjakso viisi vai puolitoista vuotta.

Syyttäjiin ja tuomareihin vuosina 1995–1999 ja Helsingin rikospoliisiin vuosina 2000–2004 kohdistunutta vaikuttamista vertaillaan kuviossa 7.

Näissä kahdessa tutkimuksessa epäasiallisen vaikuttamisen määritelmä ja käytetty viiteajanjakso olivat samoja, ja yleisyystiedot ovat siten vertailukelpoisia.

Rikospoliisiin kohdistui epäasiallista vaikuttamista selvästi enemmän kuin syyttäjiin tai tuomareihin. Uhkailu oli yleisin muoto vaikuttaa Helsingin rikospoliisiin, syyttäjien ja tuomareiden virkatoimintaan vuosina 2000–2004. Lahjonta ja kiristäminen olivat huomattavasti harvinaisempia. Se, että poliiseihin kohdistui lahjontayrityksiä ja väkivaltaa useammin kuin syyttäjiin ja tuomareihin liittyyneen paljolti työn luonteeseen, poliisin ottaessa kiinni rikollisen itse teosta tai kuulusteltaessa rikoksesta epäiltyä. Lahjonnalla yritetään selvittää rikoksen tarkemmalta tutkimiselta, ja väkivaltaa ilmenee kamppailutilanteissa.

Kuvio 7. Syyttäjiin ja tuomareihin 1995–1999 ja Helsingin rikospoliisiin 2000–2004 kohdistunut epäasiallinen vaikuttaminen tekotavan mukaan, %

12 Järjestäytyneen rikollisuuden oikeusviranomaisiin kohdistama epäasiallinen vaikuttaminen

Vuoden 2008 tutkimuksessa järjestäytyneen rikollisuuden roolin tutkiminen oikeusviranomaisiin kohdistuvassa epäasiallisessa vaikuttamisessa oli yksi painopistealueista kuten aikaisemmissakin tutkimuksissa. Tietoa voidaan käyttää eräänä indikaattorina arvioitaessa järjestäytyneen rikollisuuden ongelmaa maassamme.

Vuonna 2008 vastaajat arvioivat, että moottoripyöräjengeihin, vankilajengeihin tai muuhun järjestäytyneeseen rikollisuuteen kuuluvia henkilöitä oli häirinnän takana neljässä prosentissa, ja uhkailun takana kuudessa prosentissa tapauksista. Vastauksista ei ilmene, miten jengit ja rikolliset ovat häirinneet ja uhkaileet vastanneita. He ovat voineet esimerkiksi kokea uhkaavaksi tietoisuuden siitä, että uhkailijat ja häiritsijät kuuluvat johonkin tiettyyn yhteisöön tai pukeutuvat yhtenäisesti.

Vuoden 2008 luvut ovat hieman korkeammat kuin vuonna 2000 mitattu (3,5 %) jengien ja järjestäytyneen rikollisuuden osuus epäasiallisesta vaikuttamisesta. Vuonna 2000 ei kuitenkaan kysytty lainkaan yleisimmäksi ongelmatyypiksi osoittautunutta häirintää, vaan ongelmatapaukset olivat uhkailua, jonka yleisyys vuonna 2008 oli neljä prosenttia. Viiteajanjako vuonna 2000 oli viisi vuotta, mutta vuonna 2008 puolitoista vuotta. Järjestäytyneen rikollisuuden taholta koettu epäasiallinen vaikuttaminen ei näin ollen näytä ainakaan vähentyneen vuodesta 2000 vuoteen 2008, tulokset viittaavat pikemminkin ongelman laajenemiseen.

Vastausten mukaan moottoripyöräjengeihin tai muun järjestäytyneen rikollisuuden piiriin kuuluvat henkilöt eivät olleet syyllistyneet väkivaltaan, vahingontekoihin tai lahjontayrityksiin kyselyssä tarkasteltuna ajanjaksona. Vastaajien mukaan kaikki heihin kohdistuneet teot ovat suomalaisten henkilöiden tekemiä, eikä tapauksiin liittynyt Itä-Euroopan tai muiden maiden rikollisryhmiin kuuluvia henkilöitä.

13 Yhteenveto

Tässä tutkimuksessa selvitettiin oikeusviranomaisiin kohdistunutta epäasiallista vaikuttamista. Tutkittuun tietoon tukeutuen hallinto voi parantaa työntekijöidensä työskentelyolosuhteita. Epäasiallinen vaikuttaminen ei kuulu minkään ammattiryhmän ”luontaisetiihin” eikä sitä tarvitse sietää. Häirintä kuormittaa työntekijää tarpeettomasti. Samalla se voi heikentää oikeudenhoidon laatua ja siten haitata oikeusvaltion toteutumista.

Tutkimuksen valmisteluvaiheessa nojaututtiin aikaisempien tutkimusten kokemuksiin, laajennettiin epäasiallisen vaikuttamisen määritelmää, muutettiin viiteajanjaksoa ja tarkennettiin useiden kysymysten vastausvaihtoehtoja. Tämän seurauksena menetettiin tulosten vertailukelpoisuus aikaisempaan tutkimukseen, mutta voitettiin saamalla entistä kattavampi kuva epäasiallisen vaikuttamisen esiintyvyydestä.

Kyselyssä käytettiin uutta tiedonkeruumenetelmää: siinä kokeiltiin internet-pohjaista kyselylomaketta. Se oli nopea ja käytännöllinen työkalu, mutta sen voidaan otaksua myös alentaneen vastausprosenttia. Useissa yhteyksissä on jo aiemmin todettu, että nettikyselyn vastausprosentit jäävät yleensä alhaisemmiksi kuin esimerkiksi käynti- tai puhelinhaastattelua käytettäessä. Syyttäjien vastausprosentiksi tuli 74,1, ja tuomareiden ja tuomioistuinten esittelijöiden vastausprosentiksi vain 48,7.

Tämän tutkimuksen mukaan syyttäjiin, tuomareihin ja tuomioistuinten esittelijöihin kohdistuu melko paljon epäasiallista vaikuttamista. Epäasiallisen vaikuttamisen kokemukset vaihtelivat hallinto-oikeuksien tuomareiden 10 prosentista Korkeimman oikeuden tuomareiden 33 prosenttiin tutkitun puolentoista vuoden aikana vuosina 2007-2008. Tutkittujen epäasiallisten vaikuttamisyritysten muodot olivat häirintää, uhkailua, väkivaltaa, vahingontekoja ja korruptiota sekä vastaajan perheenjäseniin tai ystäviin kohdistettuja vastaavia tekoja.

Yleisin oikeusviranomaisten häirintämuoto oli työpaikalle tulevat epämiellyttävät puhelut, kirjeet, sähköpostit ja tekstiviestit. Uhkausten tyypillinen sisältö viittasi syyttäjän/tuomarin fyysiseen vahingoittamiseen. Toisenlaisina uhkauksina mainittiin mm., että uhattiin rikosilmoituksella, korkeammalla taholla tai median avulla aiheutettavalla julkisella skandaalilla. Pääasiallinen teon motiivi oli, että uhkauksen esittäjä oli tyytymätön syyttäjän toimintaan tai oikeudenkäynnin tulokseen.

Syyttäjiin, tuomareihin ja tuomioistuinten esittelijöihin kohdistuva väkivalta on harvinaista Suomessa. Kyselyyn vastanneista 895 henkilöstä vain viisi virkamiestä (2 syyttäjää, 2 käräjäoikeuden tuomaria ja 1 hallinto-oikeuden tuomari) oli joutunut väkivallan kohteeksi viimeisen puolentoista vuoden aikana. Neljässä tapauksessa viidestä vastaajat eivät olleet tarvinneet lääkärinhoitoa. Viidennestä tapauksesta ei saatu tarkempaa tietoa. Väkivaltaisten tekojen tekijänä oli kaikissa tapauksissa ollut oikeusjutun yksittäinen vastaaja.

Lahjukset ja oikeusviranomaisten korruptointi näyttävät olevan Suomessa harvinaisia. Tätä tukevat yleisen kokemuksen ohella ainakin Transparency International'in vuosittain julkaisema korruptioindeksi (Transparency International 2009) samoin kuin Kansainvälisen rikosuhritutkimuksen tulokset (esim. van Dijk 2008, 184). Edellisissä vertailuissa Suomi on ollut kärkisijoilla; jälkimmäisessä suomalaisten kokemukset lahjuksen vaatimisesta ovat erittäin harvinaisia, noin puolen prosentin luokkaa. Tämän tutkimuksen vastaajien mukaan yhtä syyttäjää ja yhtä käräjäoikeuden tuomaria oli yritetty lahjoa kyselyssä mitattuna ajanjaksona. Kumpikaan tarjouksen saaneista virkamiehistä ei ollut tehnyt asiasta rikosilmoitusta.

Järjestäytyneet rikollisryhmät, vankila- ja moottoripyöräjengit olivat oikeusviranomaisiin kohdistuneen epäasiallisen vaikuttamisen takana noin neljässä prosentissa häirintä- ja kuudessa prosentissa uhkailutapauksista. Toinen aktiivinen ryhmittymä oli tässä kyselyssä löydetty poliittisesti aktiivisten ja ympäristöaktivistien ryhmä joka on neljässä prosentissa ongelmatapauksista pyrkinyt häirinnällä vaikuttamaan oikeusjärjestelmän toimivuuteen.

Kokonaisuutena ajatellen suomalaisiin oikeusviranomaisiin kohdistuu paljon erilaista epäasiallista vaikuttamista. Vaikuttamisyritysten tekoskaala vaihtelee lievistä suunsoitosta vakavaan fyysiseen väkivaltaan. Lukumääräisesti oikeusviranomaiset kokevat eniten juuri asiatonta kielenkäyttöä ja vähiten väkivaltaa tai selkeitä lahjontayrityksiä.

Tutkimuksen eräs perushavainto on, että vastaajien mukaan heidän kokemansa ongelmat olivat pääasiassa yksittäisten turhautuneiden henkilöiden reaktioita, eikä vastaaja yleensä pitänyt heidän käyttäytymistään todella vaarallisena. Sellaisetkin tapaukset voivat kuitenkin olla jopa hengenvaarallisia, kuten vuosien takainen (poikkeuksellinen) tapaus osoittaa, missä perintöriidasta katkeroitunut henkilö saapui Kotkan käräjäoikeuden istuntoon ja räjäytti voimakkaan pommin surmaten itsensä ja vahingoittaen pahoin useita muita huoneessa olleita henkilöitä.

Suomessa syyttäjät ja tuomarit ovat voineet pitkään nauttia suhteellisen turvallisesta ja kunnioitetusta asemasta, jos ajatellaan vakavaa väkivaltaa ja muita yleisön edustajien ja raskaan sarjan rikollisuuden aiheuttamia huomattavia ongelmia. Siksi heillä – ja heidän työpaikoillaan – ei monesti ole kovin hyviä valmiuksia toimia tällaisten ongelmien kohdatessa. Vuoden 2000 tutkimus ja sen yhteydessä tehdyt haastattelut paljastivat, että uhkaukset ja väkivalta edustavat aitoa ja vaikeasti ratkaistavaa ongelmaa. Koska ongelma on tyypillisesti piilossa, se on myös laiminlyöty. Siksi voi myös olla käytännössä mahdotonta käsitellä sitä työpaikan turvallisuus- ja ilmapiiriongelmana. Kuten on voitu havaita työpaikkaväkivaltaa koskevissa tutkimuksissa muissa ammateissa, häirintä-, uhkailu- ja väkivaltaongelmalla on taipumus jäädä yksittäisen uhrin henkilökohtaiseksi ongelmaksi, joka helposti ymmärretään osoitukseksi työntekijän ammattitaidottomuudesta. Ongelma on keskeinen myös oikeuslaitoksen riippumattomuuden ja oikeudenkäytön tasapuolisuuden kannalta. On tärkeää, että asianosaisten vaikuttamisyritykset eivät häiritse oikeusvaltion syyttäjä- ja tuomarikunnan työtä (Aromaa 2006).

Työpaikkaväkivalta alettu vähitellen yhä selkeämmin määritellä ”sosiaalisesti ongelmaksi”, minkä ansiosta tätä aiemmin piiloteltua asiaa on voitu ryhtyä käsittelemään julkisuudessa. Tällainen tiedostamisprosessi puolestaan tuo tullessaan sen, että ilmiöstä tehdään uusia samankaltaisia havaintoja. Erityisesti se rohkaisee tällaisia ongelmia kokevat henkilöt nimeämään ne osaksi ”väkivaltaongelmaa”. Emme tarkoita tällä väittää, että uhkailu- ja väkivaltakokemuksissa olisi vain kyse ennenkin esiintyneiden samanlaisten ilmiöiden subjektiivisesta uudelleen nimeämisestä. Tarkoitus on vain korostaa sitä, että mitä tahansa ilmiötä koskevat havaintomme ovat aina myös tulosta (kulttuurisesti määrityneestä) valikoinnista, tunnistamisesta ja nimeämisestä, ja ne ovat olemassa ainoastaan tällaisten kognitiivisten prosessien tuloksina.

Tiedostamisen vahvistumisen tärkeä piirre on, että suuressa yleisössä voi kehittyä tietoisuus siitä, että häirintä, uhkailu ja muu epäasiallinen toiminta on ”mahdollista”, ja kun julkisuudessa esiintyy lisää tietoja tällaisista asioista, niistä tulee yhä kasvavassa määrin ”mahdollisia”. Tällaisen prosessin kautta sellainen joka ”ei ollut ajateltavissa” muuttuu vähitellen ”mahdolliseksi”, ja lopulta ehkä vain yhdeksi monista toimintavaihtoehdoista. Häirinnän, uhkailun ja väkivallan käsittely julkisuudessa tuottaa ajatusmalleja ja virikkeitä. Samalla näin havainnollistetaan haavoittuvuudet, kun kuvataan todella tapahtuneita ongelmatilanteita. Ongelmatilanteiden tunteminen ja tuominen julkisuuteen on kuitenkin myös hyödyllistä, koska niitä koskeva tieto tekee mahdolliseksi löytää suojaus-, torjunta- ja ratkaisukeinoja, ja onnistuneita ratkaisuja voidaan opettaa myös muille, joita sama riski koskee. Voi olla aihetta odottaa kuvatun kaltaisten ongelmien pikemminkin yleistyvän kuin vähenevän. Rikollisuus muuttuu, ja viranomaisten kunnioitus – ja pelko – on vähentymässä, ja tämän myötä sääntöjenvastaisten toimien ja koston todennäköisyys saattaa kasvaa (Aromaa 2006). Ongelma koskee epäilemättä muutakin virkamieskuntaa mukaan lukien valtioneuvoston jäsenet ja ylimmät virkamiehet (vrt. Illman 2010).

Vuosituhanneen vaihteessa, kun edellinen tutkimus Suomessa tehtiin, oli mediajulkisuudessa vasta suhteellisen hiljattain alkanut esiintyä raportteja syyttäjiin ja tuomareihin kohdistuneista hyökkäyksistä. Jo ennen ensimmäistä selvitystä vuonna 2000 voitiin yleisissä rikosuhritutkimuksissa panna merkille, että uhkailua ja väkivaltaa koetaan kasvavassa määrin eri palveluammateissa. Tätä kehitystä on tulkittu niin, että se kuvastaa muutosta suuren yleisön ja erilaisia palveluja tarjoavien (viranomais-)tahojen suhteessa. Tässä kehityksessä saattaa olla havaittavissa yleisön kohonnut itsetunto – tai vähentynyt nöyryys ja lisääntynyt auktoriteettien/ viranomaisten kunnioituksen puute. Eräs ominaispiirre tässä kehityksessä on, että ammatit joissa ongelman kasvua on havaittu, ovat naisvaltaisia. Tällä on merkitystä myös syyttäjien ja tuomareiden tapauksessa koska nämäkin ammatit ovat naisvaltaistuneet (Aromaa 2006). Suuren yleisön käytettävissä olevien häirintä- ja uhkailukanavien määrä on myös monipuolistunut tekstiviestien ja sähköpostin yleistymisen myötä.

Vuonna 2009 ollaan edelleen samassa tilanteessa. Tutkittua tietoa on vähän ja senkin perusteella vaikuttaa siltä, että viranomaiset eivät ole tehneet asialle paljoakaan. Turvallisuustietoutta ei ole jaettu enempää työpaikoille, osa virastoista ja niiden toimitiloista on edelleen fyysisesti suojaamatta, turvallisuuteen liittyviä harjoituksia ei ole työpaikoilla järjestetty, eikä keskushallinto ole parantanut työntekijöiden ja työpaikan turvallisuuteen liittyvää ohjeistusta.

Lähteet

- Aromaa, Kauko (2002). Irregular influences at prosecutors and judges in Finland 1999 European Society annual meeting 2002. Toledo, Spain.
- Aromaa, Kauko (2006). Syyttäjiin ja tuomareihin kohdistuva epäasiallinen vaikuttaminen. Teoksessa
- Timo Ahonen (toim.): Oikeussosiologiaa ja kriminologiaa. Juhlajulkaisu Ahti Laitinen 1946 – 24/4 – 2006. Turun yliopiston oikeustieteellisen tiedekunnan julkaisuja. A. Juhlajulkaisut N:o 17. Turun yliopisto, Oikeustieteellinen tiedekunta, 9-17.
- Babachinaitė, Genovaitė (2000). Survey of attempts at irregular influence on prosecutors' and judges work in Lithuania. Vilnius: Law institute.
- Brå (2009). Otillåten påverkan mot åklagare och domare. Brottsförebyggande rådet, Rapport 2009:13. Edita Norstedts Västerås, Sverige
- Illman, Mika (2010). Valtioneuvoston jäseniin, muuhun ylimpään virkamieskuntaan ja eräisiin vastaaviin tahoihin kohdistuva uhkaaminen. Akkusastoori 3/2010, 9-10.
- Junninen, Mika (2005). Oikeusviranomaisia uhkaillaan ja painostetaan. Haaste 4/2005, 7-9.
- Junninen, Mika (2006). Joka kolmatta rikospoliisia on uhkailtu Helsingissä. Poliisi 2/2006, 12.
- Junninen, Mika (2008). Suomalaisten vankiloiden turvallisuus. Rikosseuraamusviraston julkaisusarja 5/2008; HEUNI Publication Series No. 58.
- Junninen, Mika (2009). Kriminaalihuoltolaitoksen aluetoimistojen turvallisuus ja henkilöstöön kohdistunut epäasiallinen vaikuttaminen vuosina 2007-2008. Rikosseuraamusviraston monistesarja 4/2009.
- Lozar-Manfreda, Katja, Vehovar, Vasja (2004). A meta-analysis of response rates in Web surveys compared to other survey modes. Paper presented at the annual meeting of the American Association for Public Opinion Research, Pointe Hilton Tapatio Cliffs, Phoenix, Arizona, May 11, 2004.
- Sirén, Reino, Mikko Aaltonen & Juha Kääriäinen (2010). Suomalaisten väkivaltakokemukset 1980-2009. Kansallisen uhritutkimuksen tuloksia. Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen tutkimustiedonantoja 103.
- Transparency International (2009). Global corruption barometer 2009. www.transparency.org
- Wallström, Karolina, Skinnari, Johanna, Korsell, Lars (2005). Otillåten påverkan riktad mot myndighetspersoner. Från trakasserier, hot och våld till amorös infiltration. Brottsförebyggande rådet, Rapport 2005:18. Stockholm: Brottsförebyggande rådet
- van Dijk, Jan (2008). The World of Crime. Breaking the silence on problems of security, justice, and development across the world. Los Angeles-London-New Delhi-Singapore: Sage.
- Weurlander, Mats (2007). Korruptionsdiskursen i landet utan korruption. Pro gradu- avhandling i sociologi. Statsvetenskapliga fakulteten. Helsingfors universitet. December 2007.

Tutkimuksen kysymykset

1. Työtehtäväsi

(1.1) Kihlakunnansyyttäjä
(1.2) Käräjäoikeuden tuomari
(1.3) Hovioikeuden tuomari
(1.4) Hovioikeuden esittelijä
(1.5) Korkeimman Oikeuden tuomari
(1.6) Korkeimman Oikeuden esittelijä
(1.7) Hallinto-oikeuden tuomari
(1.8) Hallinto-oikeuden esittelijä
(1.9) Korkeimman Hallinto-oikeuden tuomari
(1.10) Korkeimman Hallinto-oikeuden esittelijä
(1.11) Markkinaoikeuden tuomari
(1.12) Markkinaoikeussihtööri
(1.13) Markkinaoikeuden asiantuntijajäsen
(1.14) Vakuutusosasto-oikeuden tuomari
(1.15) Vakuutusosasto-oikeuden esittelijä
(1.16) Vakuutusosasto-oikeuden asiantuntijajäsen
(1.17) Työtuomioistuimen tuomari
(1.18) Työtuomioistuimen jäsen

2. Sukupuolesi

(2.1) Nainen
(2.2) Mies

3. Ikäsi

(3.1) alle 29 vuotta
(3.2) 30-39 vuotta
(3.3) 40-49 vuotta

(3.4) 50-59 vuotta
(3.5) 60 vuotta tai sitä vanhempi

4. Maantieteellinen toimialue

(4.1) Suuri kaupunki ympäristöineen
(4.2) Keskisuuri kaupunki ympäristöineen
(4.3) Maaseutukunta ympäristöineen

5. Oletko viimeisten 18 kuukauden aikana henkilökohtaisesti joutunut HÄIRINNÄN kohteeksi, jonka tarkoituksena on ollut vaikuttaa viranhoitoosi (esim. tietyssä jutussa)

(5.1) kyllä
(5.2) en

6. Kuinka monta kertaa olet viimeisten 18 kuukauden aikana henkilökohtaisesti joutunut HÄIRINNÄN kohteeksi, jonka tarkoituksena arviosi mukaan oli vaikuttaa viranhoitoosi?

7. Minkälaisen HÄIRINNÄN kohteeksi olet joutunut viimeisten 18 kuukauden aikana? Jos olet joutunut useiden eri tapahtumien kohteeksi, valitse tilanne, joka oli sinusta epämiellyttävin.

(7.1) Työpaikalle tulevat epämiellyttävät puhelut, kirjeet, sähköpostit tai tekstiviestit
(7.2) Kotiin (tai yksityisesti) tulevat epämiellyttävät puhelut, kirjeet, sähköpostit tai tekstiviestit
(7.3) Oikeusasiamiehelle tehty ilmoitus, valitus/kantelu, rikosilmoitus tai vastaava
(7.4) Sinuun tai omaisiisi kohdistuva tarkkailu
(7.5) Vaaniminen (epämiellyttävät tai merkitsevät katseet, joku oleilee ”sattumalta” sinun tai omaistesi lähellä)
(7.6) Muita tapahtumia, minkälaisia:

8. Missä oikeusprosessin vaiheessa jouduit HÄIRINNÄN kohteeksi (viimeisten 18 kuukauden aikana)? Jos tällaista on sattunut sinulle useamman kerran, valitse tilanne, joka oli sinusta epämiellyttävin.

(8.1) ennen esitutkinnan aloitusta

(8.2) esitutkinnan jossakin muussa vaiheessa
(8.3) pidätyksen yhteydessä
(8.4) vangitsemisen yhteydessä
(8.5) syyteprosessin yhteydessä
(8.6) ennen jutun vireille tulemistä tuomioistuimessa
(8.7) oikeuskäsittelyn aikana
(8.8) käräjäoikeudessa tapahtuneen pääkäsittelyn yhteydessä
(8.9) hovioikeuteen tehdyn valituksen yhteydessä
(8.10) hovioikeuskäsittelyn yhteydessä
(8.11) Silloin, kun juttua käsiteltiin Korkeimmassa Oikeudessa
(8.12) tuomiota odotellessa
(8.13) sen jälkeen kun tuomio oli tullut voimaan
(8.14) Hallinto-oikeudessa tapahtuneen suullisen käsittelyn yhteydessä
(8.15) kirjeenvaihdon yhteydessä (hallinto-oikeus)
(8.16) Korkeimmalle Hallinto-oikeudelle tehdyn valituksen yhteydessä

9. Kuka syyllistyi HÄIRINTÄÄN (viimeisten 18 kuukauden aikana)? Ellet ole varma, valitse vaihtoehto, jota pidät todennäköisimpänä.

(9.1) Päihdeongelmainen henkilö
(9.2) Henkisesti häiriintynyt henkilö
(9.3) Epätoivoisessa tilanteessa oleva henkilö
(9.4) Henkilö, joka käräjäi käräjäoimisen vuoksi
(9.5) Yksittäinen rikollinen, jolla ei ole yhteyttä rikollisiin verkostoihin/jengeihin
(9.6) Poliittinen aktivisti (oikeisto-, vasemmisto-, ympäristö-, eläinten oikeus-)
(9.7) Nuorisojengiin kuuluva henkilö
(9.8) Vankilajengiin kuuluva henkilö
(9.9) Moottoripyöräjengiin kuuluva henkilö
(9.10) Itä-Euroopan maiden rikollisryhmittymiin kuuluva henkilö
(9.11) Muun järjestäytyneen rikollisuuden piiriin kuuluva henkilö
(9.12) Yritys/yrittäjä

(9.13) Tuntematon
(9.14) Joku muu, kuka

10. Missä asemassa oikeusjuttua HÄIRINTÄÄN syylistynyt henkilö on/oli?

(10.1) Syylliseksi epäilty/syytetty
(10.2) Hänen asiamiehensä
(10.3) Asianomistaja
(10.4) Vastaaja
(10.5) Todistaja
(10.6) Joku muu, kuka?

11. Kerroitko jollekulle epämiellyttävimmistä häirintätapauksesta? Valitse asianomainen vaihtoehto.

(11.1) Työtoverille
(11.2) Esimiehelle
(11.3) Turvallisuusvastaavalle/turvallisuuspäällikölle
(11.4) Henkilöstövastaavalle, luottamusmiehelle tai vastaavalle
(11.5) Omaiselle
(11.6) Ystävälle
(11.7) Poliisille (rikosilmoitus)
(11.8) Jollekulle muulle, kenelle
(11.9) En kenellekään

12. Oletko viimeisten 18 kuukauden aikana henkilökohtaisesti joutunut UHKAILUN kohteeksi, jonka tarkoituksena on ollut vaikuttaa viranhoitoosi (esim. tietyssä jutussa)?

(12.1) kyllä
(12.2) en

13. Kuinka monta kertaa olet viimeisten 18 kuukauden aikana henkilökohtaisesti joutunut UHKAILUJEN kohteeksi, joiden tarkoituksena arviosi mukaan oli vaikuttaa viranhoitoosi?

14. Minkälaisen UHKAILUJEN kohteeksi olet joutunut viimeisten 18 kuukauden aikana? Jos olet joutunut useiden eri tapahtumien kohteeksi, valitse se joka oli sinusta epämiellyttävin.

(14.1) Työpaikalle tulevissa puheluissa, kirjeissä, sähköposteissa tai tekstiviesteissä esitetty uhkailut
(14.2) Kotiin (tai yksityisesti) tulevissa puheluissa, kirjeissä, sähköposteissa tai tekstiviesteissä esitetty uhkailut
(14.3) Henkilökohtaisesti tapaamisten (esim. oikeuskäsittelyn) yhteydessä esitetty uhkailut
(14.4) Vihjailuilla, epäsuorasti tai toisen henkilön kautta esitetty uhkailut
(14.5) Muita tapahtumia, kuvaile:

15. Milloin oikeusprosessin aikana jouduit UHKAILUJEN kohteeksi (viimeisten 18 kuukauden aikana)? Jos sitä on tapahtunut kohdallasi useampaan otteeseen, valitse tilanne, joka oli sinusta epämiellyttävin.

(15.1) ennen esitutinnan aloitusta
(15.2) esitutinnan jossakin muussa vaiheessa
(15.3) pidätyksen yhteydessä
(15.4) vangitsemisen yhteydessä
(15.5) syyteprosessin aikana
(15.6) ennen jutun vireille tuloa tuomioistuimessa
(15.7) oikeuskäsittelyn aikana
(15.8) käräjäoikeudessa tapahtuneen pääkäsittelyn yhteydessä
(15.9) hovioikeuteen tehdyn valituksen yhteydessä
(15.10) hovioikeuskäsittelyn yhteydessä
(15.11) Silloin, kun juttua käsiteltiin Korkeimmassa Oikeudessa
(15.12) tuomiota odoteltaessa
(15.13) sen jälkeen kun tuomio oli tullut voimaan
(15.14) hallinto-oikeudessa tapahtuneen suullisen käsittelyn yhteydessä
(15.15) kirjeenvaihdon yhteydessä (hallinto-oikeus)
(15.16) Korkeimmalle Hallinto-oikeudelle tehdyn valituksen yhteydessä

16. Kuka UHKAILI sinua (viimeisten 18 kuukauden aikana)? Ellet ole varma, valitse vaihtoehto, jota pidät todennäköisimpänä.

(16.1) Päihdeongelmainen henkilö
(16.2) Henkisesti häiriintynyt henkilö
(16.3) Epätoivoisessa tilanteessa oleva henkilö
(16.4) Henkilö, joka kärkeili kärkeilyn vuoksi
(16.5) Yksittäinen rikollinen, jolla ei ole yhteyttä rikollisiin verkostoihin/jengeihin
(16.6) Poliittinen aktivisti (oikeisto-, vasemmisto-, ympäristö-, eläinten oikeus-)
(16.7) Nuorisojengiin kuuluva henkilö
(16.8) Vankilajengiin kuuluva henkilö
(16.9) Moottoripyöräjengiin kuuluva henkilö
(16.10) Itä-Euroopan maiden rikollisryhmittymiin kuuluva henkilö
(16.11) Muun järjestäytyneen rikollisuuden piiriin kuuluva henkilö
(16.12) Yritys/yrittäjä
(16.13) Tuntematon
(16.14) Joku muu, kuka

17. Missä asemassa oikeusjuttua UHKAILUUN syylistynyt henkilö on/oli?

(17.1) Syylliseksi epäilty/syytetty
(17.2) Hänen asiamiehensä
(17.3) Asianomistaja
(17.4) Vastaja
(17.5) Todistaja
(17.6) joku muu, kuka?

18. Kerroitko jollekulle epämiellyttävimmästä UHKAILUTAPAUKSESTA? Valitse asianomainen vaihtoehto.

(18.1) Työtoverille
(18.2) Esimiehelle
(18.3) Turvallisuusvastaavalle/turvallisuuspäällikölle
(18.4) Henkilöstövastaavalle, luottamusmiehelle tai vastaavalle

(18.5) Omaiselle
(18.6) Ystävälle
(18.7) Poliisille (rikosilmoitus)
(18.8) Jollekulle muulle, kenelle

19. Oletko viimeisten 18 kuukauden aikana henkilökohtaisesti joutunut VÄKIVALLAN kohteeksi, jonka tarkoituksena on ollut vaikuttaa viranhoitoosi (esim. tietyssä jutussa)?

(19.1) kyllä
(19.2) en

20. Kuinka monta kertaa olet viimeisten 18 kuukauden aikana henkilökohtaisesti joutunut VÄKIVALLAN kohteeksi, joiden tarkoituksena arviosi mukaan oli vaikuttaa viranhoitoosi?

21. Saitko lääketieteellistä hoitoa viimeisten 18 kuukauden aikana sattuneen VÄKIVALTATILANTEEN johdosta? Jos olet joutunut väkivallan kohteeksi useita kertoja, valitse tilanne, joka oli sinusta epämiellyttävin.

(21.1) Ei, en saanut, koska hoitoa ei tarvittu
(21.2) Kyllä, menin sairaalaan ja jouduin jäämään sinne joksikin aikaa
(21.3) Kyllä, sain lääkärin/hammaslääkärin hoitoa ja pääsin välittömästi kotiin

22. Missä oikeusprosessin vaiheessa jouduit VÄKIVALLAN kohteeksi (viimeisten 18 kuukauden aikana)? Jos sitä on tapahtunut kohdallasi useampaan otteeseen, valitse tilanne, joka oli sinusta epämiellyttävin.

(22.1) ennen esitutkinnan aloitusta
(22.2) esitutkinnan jossakin muussa vaiheessa
(22.3) pidätyksen yhteydessä
(22.4) vangitsemisen yhteydessä
(22.5) syyteprosessin yhteydessä
(22.6) ennen jutun vireille tulemistä tuomioistuimessa
(22.7) oikeuskäsittelyn aikana
(22.8) käräjäoikeudessa tapahtuneen pääkäsittelyn yhteydessä
(22.9) hovioikeuteen tehdyn valituksen yhteydessä

(22.10) Hovioikeuskäsittelyn yhteydessä
(22.11) Silloin, kun juttua käsiteltiin Korkeimmassa Oikeudessa
(22.12) tuomiota odotellessa
(22.13) sen jälkeen kun tuomio oli tullut voimaan
(22.14) Hallinto-Oikeudessa tapahtuneen suullisen käsittelyn yhteydessä
(22.15) kirjeenvaihdon yhteydessä (Hallinto-Oikeus)
(22.16) Korkeimmalle Hallinto-oikeudelle tehdyn valituksen yhteydessä

23. Kuka oli VÄKIVALLAN tekijä (viimeisten 18 kuukauden aikana)? Ellet ole varma, valitse vaihtoehto, jota pidät todennäköisimpinä.

(23.1) Päihdeongelmainen henkilö
(23.2) Henkisesti häiriintynyt henkilö
(23.3) Epätoivoisessa tilanteessa oleva henkilö
(23.4) Henkilö, joka käräjäi käräjäoimisen vuoksi
(23.5) Yksittäinen rikollinen, jolla ei ole yhteyttä rikollisiin verkostoihin/jengeihin
(23.6) Poliittinen aktivisti (oikeisto-, vasemmisto-, ympäristö-, eläinten oikeus-)
(23.7) Nuorisojengiin kuuluva henkilö
(23.8) Vankilajengiin kuuluva henkilö
(23.9) Moottoripyöräjengiin kuuluva henkilö
(23.10) Itä-Euroopan maiden rikollisryhmittymiin kuuluva henkilö
(23.11) Muun järjestäytyneen rikollisuuden piiriin kuuluva henkilö
(23.12) Yritys/yrittäjä
(23.13) Tuntematon
(23.14) Joku muu, kuka

24. Missä asemassa oikeusjuttua VÄKIVALTAAN syylistynyt henkilö on/oli?

(24.1) Syylliseksi epäilty/syytetty
(24.2) Hänen asiamiehensä
(24.3) Asianomistaja
(24.4) Vastaja

(24.5) Todistaja
(24.6) Joku muu, kuka

25. Kerroitko jollekulle epämiellyttävimmästä VÄKIVALTATAPAUKSESTA? Valitse seuraavista vaihtoehtoista.

(25.1) Työtoverille
(25.2) Esimiehelle
(25.3) Turvallisuusvastaavalle/turvallisuuspäällikölle
(25.4) Henkilöstövastaavalle, luottamusmiehelle tai vastaavalle
(25.5) Omaiselle
(25.6) Ystävälle
(25.7) Poliisille (rikosilmoitus)
(25.8) Jollekulle muulle, kenelle

26. Oletko viimeisten 18 kuukauden aikana henkilökohtaisesti joutunut VAHINGONTEON kohteeksi, jonka tarkoituksena on ollut vaikuttaa viranhoitoosi (esim. tietyssä jutussa)?

(26.1) kyllä
(26.2) en

27. Kuinka monta kertaa olet viimeisten 18 kuukauden aikana henkilökohtaisesti joutunut VAHINGONTEON kohteeksi, jonka tarkoituksena arviosi mukaan oli vaikuttaa viranhoitoosi?

28. Millaisen VAHINGONTEON kohteeksi olet joutunut viimeisten 18 kuukauden aikana? Jos olet joutunut useiden eri tapahtumien kohteeksi, valitse se joka oli sinusta epämiellyttävin.

(28.1) Viranomaisen tiloihin tai omaisuuteen kohdistuva vahingonteko
(28.2) Yksityiseen omaisuuteesi kohdistuva vahingonteko
(28.3) Jonkun muun omaisuuteen kohdistuva vahingonteko

29. Mitä omaisuutta vahingoitettiin?

30. Missä oikeusprosessin vaiheessa jouduit VAHINGONTEON kohteeksi (viimeisten 18 kuukauden aikana)? Jos sitä on tapahtunut kohdallasi useamman kerran, valitse tilanne, joka oli sinusta epämiellyttävin.

(30.1) ennen esitutkinnan aloitusta
(30.2) esitutkinnan jossakin muussa vaiheessa
(30.3) pidätyksen yhteydessä
(30.4) vangitsemisen yhteydessä
(30.5) syyteprosessin aikana
(30.6) ennen jutun vireille tulemista tuomioistuimessa
(30.7) oikeuskäsittelyn aikana
(30.8) käräjäoikeudessa tapahtuneen pääkäsittelyn yhteydessä
(30.9) hovioikeuteen tehdyn valituksen yhteydessä
(30.10) hovioikeuskäsittelyn yhteydessä
(30.11) silloin, kun juttua käsiteltiin Korkeimmassa Oikeudessa
(30.12) tuomiota odotellessa
(30.13) sen jälkeen kun tuomio oli tullut voimaan
(30.14) Hallinto-Oikeudessa tapahtuneen suullisen käsittelyn yhteydessä
(30.15) kirjeenvaihdon yhteydessä (Hallinto-Oikeus)
(30.16) Korkeimmalle Hallinto-oikeudelle tehdyn valituksen yhteydessä

31. Kuka syyllistyi VAHINGONTEKOON(viimeisten 18 kuukauden aikana)? Ellet ole varma, valitse vaihtoehto, jota pidät todennäköisimpinä.

(31.1) Päihdeongelmainen henkilö
(31.2) Henkisesti häiriintynyt henkilö
(31.3) Epätoivoisessa tilanteessa oleva henkilö
(31.4) Henkilö, joka käräjäi käräjäoikeuden vuoksi
(31.5) Yksittäinen rikollinen, jolla ei ole yhteyttä rikollisiin verkostoihin/jengeihin
(31.6) Poliittinen aktivisti (oikeisto-, vasemmisto-, ympäristö-, eläinten oikeus-)
(31.7) Nuorisojengiin kuuluva henkilö
(31.8) Vankilajengiin kuuluva henkilö
(31.9) Moottoripyöräjengiin kuuluva henkilö

(31.10) Itä-Euroopan maiden rikollisryhmittymiin kuuluva henkilö
(31.11) Muun järjestäytyneen rikollisuuden piiriin kuuluva henkilö
(31.12) Yritys/yrittäjä
(31.13) Tuntematon
(31.14) Joku muu, kuka

32. Missä asemassa oikeusjuttua VAHINGONTEKOON syylistynyt henkilö on/oli?

(32.1) Syylliseksi epäilty/syytetty
(32.2) Hänen asiamiehensä
(32.3) Asianomistaja
(32.4) Vastaaja
(32.5) Todistaja
(32.6) Joku muu, kuka?

33. Kerroitko jollekulle epämiellyttävimmästä VAHINGONTEKOTAPAUKSESTA? Valitse seuraavista vaihtoehtoista.

(33.1) Työtoverille
(33.2) Esimiehelle
(33.3) Turvallisuusvastaavalle/turvallisuuspäällikölle
(33.4) Henkilöstövastaavalle, luottamusmiehelle tai vastaavalle
(33.5) Omaiselle
(33.6) Ystävälle
(33.7) Poliisille (rikosilmoitus)
(33.8) Jollekulle muulle, kenelle

34. Oletko viimeisten 18 kuukauden aikana henkilökohtaisesti joutunut KORRUPTIOYRITYKSEN kohteeksi, jonka tarkoituksena on ollut vaikuttaa viranhoitoosi (esim. tietyssä jutussa)?

(34.1) kyllä
(34.2) en

35. Kuinka monta kertaa olet viimeisten 18 kuukauden aikana henkilökohtaisesti joutunut KORRUPTIOYRITYKSEN kohteeksi, jonka tarkoituksena arviosi mukaan oli vaikuttaa viranhoitoosi?

36. Minkä tyyppisen sopimattoman tarjouksen olet saanut viimeisten 18 kuukauden aikana? Jos olet saanut useampia, valitse niistä ongelmallisin.

(36.1) Rahalahjan
(36.2) Esinelahjan
(36.3) Palvelulahjan
(36.4) Aterialahjan
(36.5) Tapahtuma- tai matkalipuista koostuvan lahjan
(36.6) Tarjouksen edullisesta ostoksesta
(36.7) Jonkin muun, millaisen:

37. Missä oikeusprosessin vaiheessa sait sopimattoman tarjouksen tai muun lahjontaan tähtäävän ehdotuksen (lahjontayrityksen)(viimeisten 18 kuukauden aikana)? Jos sitä on tapahtunut kohdallasi useampaan otteeseen, valitse tilanne, jota pidit ongelmallisimpana

(37.1) ilman asiaan tai juttuun kuuluvaa yhteyttä, hyvien suhteiden luomiseksi tai säilyttämiseksi
(37.2) ennen esitutkinnan aloitusta
(37.3) jossakin muussa esitutkinnan vaiheessa
(37.4) pidätyksen yhteydessä
(37.5) vangitsemisen yhteydessä
(37.6) syyteprosessin aikana
(37.7) ennen jutun vireille tulemistä tuomioistuimessa
(37.8) oikeuskäsittelyn aikana
(37.9) käräjäoikeudessa tapahtuneen pääkäsittelyn yhteydessä
(37.10) hovioikeudelle tehdyn valituksen yhteydessä
(37.11) hovioikeuskäsittelyn yhteydessä
(37.12) silloin kun juttu oli Korkeimmassa Oikeudessa
(37.13) tuomiota odotellessa
(37.14) sen jälkeen, kun tuomio oli tullut voimaan

(37.15) hallinto-oikeudessa tapahtuneen suullisen käsittelyn yhteydessä
(37.16) kirjeenvaihdon yhteydessä (hallinto-oikeus)
(37.17) Korkeimpaan Hallinto-oikeuteen tehdyn valituksen yhteydessä

38. Kuka teki asiaankuulumattoman tarjouksen tai muun lahjontayrityksen (viimeisten 18 kuukauden aikana)? Ellet ole varma, valitse vaihtoehto, jota pidät todennäköisimpänä

(38.1) Päihdeongelmainen henkilö
(38.2) Henkisesti häiriintynyt henkilö
(38.3) Epätoivoisessa tilanteessa oleva henkilö
(38.4) Henkilö, joka käräjäi käräjäoimisen vuoksi
(38.5) Yksittäinen rikollinen, jolla ei ole yhteyttä rikollisiin verkostoihin/jengeihin
(38.6) Poliittinen aktivisti (oikeisto-, vasemmisto-, ympäristö-, eläinten oikeus-)
(38.7) Nuorisojengiin kuuluva henkilö
(38.8) Vankilajengiin kuuluva henkilö
(38.9) Moottoripyöräjengiin kuuluva henkilö
(38.10) Itä-Euroopan maiden rikollisryhmittymiin kuuluva henkilö
(38.11) Muun järjestäytyneen rikollisuuden piiriin kuuluva henkilö
(38.12) Yritys/yrittäjä
(38.13) Tuntematon
(38.14) Joku muu, kuka

39. Missä asemassa oikeusjuttua asiattoman tarjoukseen tai muuhun sopimattoman lahjontayritykseen syylistynyt henkilö on/oli?

(39.1) Syylliseksi epäilty/syytetty
(39.2) Hänen asiamiehensä Asianomistaja
(39.3) Vastaja
(39.4) Todistaja
(39.5) Joku muu, kuka?

40. Kerroitko jollekulle sopimattomasta tarjous- tai lahjontatapauksesta, jota pidit ongelmallisimpana. Valitse asianomainen vaihtoehto.

(40.1) Työtoverille
(40.2) Esimiehelle
(40.3) Turvallisuusvastaavalle/turvallisuuspäällikölle
(40.4) Henkilöstövastaavalle, luottamusmiehelle tai vastaavalle
(40.5) Omaiselle
(40.6) Ystävälle
(40.7) Poliisille (rikosilmoitus)
(40.8) Jollekulle muulle, kenelle:

41. Onko omalla työpaikallasi muutettu toimintatapoja jollakin tapaa sen jälkeen, kun joku henkilöstöstä (tai heidän omaisistaan) joutui epäasiallisen vaikuttamisyhteyden kohteeksi?

(41.1) Ei
(41.2) On, fyysistä suojausta ja toimitilojen turvallisuusratkaisuja on kehitetty
(41.3) On, vuorovaikutus- ja itsepuolustustaitoja on kehitetty
(41.4) On, kulunvalvontaa on tiukennettu
(41.5) On, välikohtausten ja ongelmatilanteiden raportointia on kehitetty
(41.6) On, ulkoista yhteistyötä on kehitetty (esim. poliisin kanssa)
(41.7) On, sisäistä vuoropuhelua on kehitetty (avoin ongelmiin liittyvä viestintä)
(41.8) Muilla tavoin, miten

42. Onko esimiesvirastonne antanut uusia ohjeita sen jälkeen, kun joku henkilöstöstä (tai heidän omaisistaan) joutui epäasiallisen vaikuttamisyhteyden kohteeksi?

(42.1) Ei ole
(42.2) On, viranomaisen turvallisuusstrategiaa tai turvallisuussuunnitelmaa on kehitetty
(42.3) On, olemme saaneet uusia ohjeita, jotka koskevat fyysistä suojausta ja toimitilojen turvallisuusratkaisuja
(42.4) On, välikohtausten ja ongelmatilanteiden raportointia on kehitetty
(42.5) On, ulkoista yhteistyötä on kehitetty (esim. muiden oikeusviranomaisten kanssa)

(42.6) On, sisäistä vuoropuhelua on kehitetty (avoin ongelmiin liittyvä viestintä)
(42.7) Muilla tavoin, miten

43. Ovatko perheenjäsenesi tai ystäväsi joutuneet viimeisten 18 kuukauden aikana alla mainittujen epäasiallisten vaikuttamisyritysten kohteeksi, joiden tarkoituksena arviosi mukaan oli vaikuttaa viranhoitoosi (kyseessä olevassa tilanteessa tai myöhemmin)?

(43.1) häirinnän
(43.2) uhkausten
(43.3) väkivallan
(43.4) vahingonteon
(43.5) korruption
(43.6) Ei ole

44. Kuinka monta kertaa ovat perheenjäsenesi tai ystäväsi viimeisten 18 kuukauden aikana joutuneet häirinnän kohteeksi, jonka tarkoituksena arviosi mukaan oli vaikuttaa viranhoitoosi?

45. Kuinka monta kertaa ovat perheenjäsenesi tai ystäväsi viimeisten 18 kuukauden aikana joutuneet uhkailujen kohteeksi, joiden tarkoituksena arviosi mukaan oli vaikuttaa viranhoitoosi?

46. Kuinka monta kertaa ovat perheenjäsenesi tai ystäväsi viimeisten 18 kuukauden aikana joutuneet väkivallan kohteeksi, jonka tarkoituksena arviosi mukaan oli vaikuttaa viranhoitoosi?

47. Kuinka monta kertaa ovat perheenjäsenesi tai ystäväsi viimeisten 18 kuukauden aikana joutuneet vahingonteon kohteeksi, jonka tarkoituksena arviosi mukaan oli vaikuttaa viranhoitoosi?

48. Kuinka monta kertaa ovat perheenjäsenesi tai ystäväsi viimeisten 18 kuukauden aikana joutuneet korruptioyritysten kohteeksi, joiden tarkoituksena arviosi mukaan oli vaikuttaa viranhoitoosi?

49. Kuinka monta kertaa olet itse (tai omaisesi) saanut psykososiaalista tukea sen jälkeen, kun sinä (tai omaisesi) olet joutunut epäasiallisen vaikuttamisyrityksen kohteeksi?

50. Millaista psykososiaalista tukea olet itse (tai omaisesi) saanut sen jälkeen, kun sinä (tai omaisesi) olet joutunut epäasiallisen vaikuttamisyrittelyn kohteeksi?

(50.1) Omaisen tai ystävän tukea
(50.2) Työtoverin tukea
(50.3) Esimiehen tukea
(50.4) Viranomaisen debriefing-ohjaajan tukea
(50.5) Terapeutin tukea (keskusteluterapeutin, psykologin, psykiatrin jne.)

51. Kerro omista kokemuksistasi siitä, millaisten epäasiallisen vaikuttamisyrittelyn kohteena olet ollut, ja/tai mitä työpaikka, esimiesvirastonne tai valtiovalta voi/pitäisi tehdä epäasiallisen vaikuttamisyrittelyn estämiseksi ja torjumiseksi?

52. Tutkimuksen yhteydessä haastattelemme syyttäjiä ja tuomareita, jotka ovat joutuneet epäasiallisen vaikuttamisyrittelyn kohteeksi työtehtäviensä takia. Jos sinulla on jotakin kerrottavaa, voit jättää alle yhteystietosi, niin otamme yhteyttä:

Summary

Mika Junninen & Kauko Aromaa

Irregular influences directed at prosecutors and judges in Finland in 2007-2008

The purpose of the study was to survey irregular influences that have been directed against prosecutors and judges in Finland over the last 18 months (2007-2008). A secondary objective of the study was to measure the involvement of organised crime in irregular influence situations. The project is a joint endeavour of HEUNI and the Swedish National Crime Prevention Council (Brå). The current report presents the Finnish part of the study.

Verbal and physical harassment and attacks that are directed against the justice authorities have been studied only occasionally. This is true for Finland too: at the turn of the millennium, the first survey of this kind was carried out. A second similar survey was carried out in 2008. The surveys indicate that the problem exists. However, the relevant organisations have not done much in terms of prevention. The administration has not disseminated much information concerning safety and security issues, or trained their staff in these matters. Also, some of the offices and premises are still not physically protected.

The forms of irregular influence comprised in the study were: harassment, threats, violence, damage to property, and bribery directed at the respondent, or similar acts directed at his/her family or friends.

The definitions of irregular influence provided in the questionnaire were:

Harassment: slander, disturbance, subtle or indirect threats or other pressure that is not legally punishable.

Threats: illicit threat(s) and other equivalent punishable action(s), such as blackmailing.

Violence: Assault and other equivalent punishable actions.

Damage to property/vandalism: Arson, damage to property/vandalism, and equivalent.

Corruption: to promise or offer of bribe or other improper gratuity to authority representative (bribery).

The theoretical perspective of the project

Irregular influences against prosecutors and judges may have two different kinds of objectives. In the first case, suspects or their accomplices may attempt to influence the decision-making of the relevant authority representative, either in a rational-instrumental or in an expressive fashion. In this attempt, they may resort to extra-legal measures. In the second case, they may act after the decision, in frustration or revenge, and then most likely in an expressive fashion, although examples of rational-instrumental revenge are also known in this area (e.g. the murders of judge Falcone and his colleagues were not only acts of revenge but were also intended to convey a deterrent message to others). In either case, the irregular influence impairs the work and security of the authority representatives, endangering the proper functioning of the criminal justice system and, more broadly, the rule of law.

Method

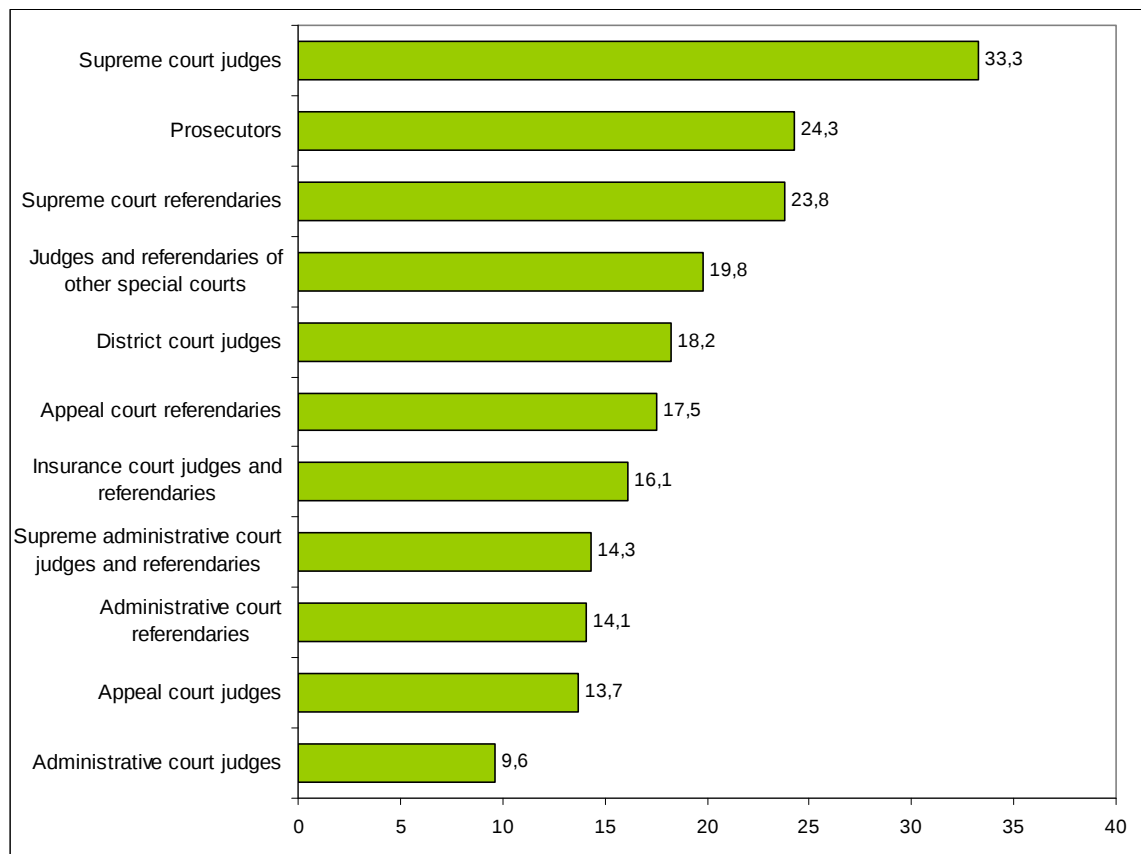
The method of the study is a standardised victimisation survey. The survey targeted all relevant authority representatives. In Finland, this meant 1313 judges or court referendaries and 344 prosecutors. The survey was carried out by means of an internet questionnaire. Since no comprehensive register of the relevant civil servants existed, the link of the website was sent to the office e-mail address of the relevant authorities, requesting the heads of the offices to distribute the questionnaire to their employees. The response rate of the prosecutors was relatively good (74.1 %), and the response rate of the judges and court referendaries varied between 39.1% and 62.5%. The internet questionnaire was a quick and practical tool. Unfortunately, it also yielded a lower response rate than other survey modes used previously.

The analysis was based on quantitative data, collected with the self-administered questionnaire. The fieldwork was carried out in spring 2008. The data analysis was done in late 2008, and the report was finalised in early 2010. The Swedish country report was published mid-year in 2009, and the Finland-Sweden comparative report of the Finnish and Swedish situation will be published in 2010.

Findings

One-third of the prosecutors and one out of four judges and court referendaries have experienced irregular influence in the last 18 months. Figure 1 shows the prevalences⁴ of irregular influence experiences in the different respondent groups.

Figure 1. Irregular influence experienced by representatives of different justice authorities in the last 18 months, 2007-2008, %

The prevalence of irregular influence experiences varied across the different justice authorities. The key finding is that the more direct client contacts there are, or the more face-to-face decisions the authority representative has to make, the more likely he/she is to experience irregular influence at work. Accordingly, prosecutors and district level judges face most irregular influence in their work. The Supreme Court judges have a high percentage of irregular influence, but this finding is based on only ten replies and thus not perhaps very reliable. However, the cases that go to the Supreme Court may very well be different from lower

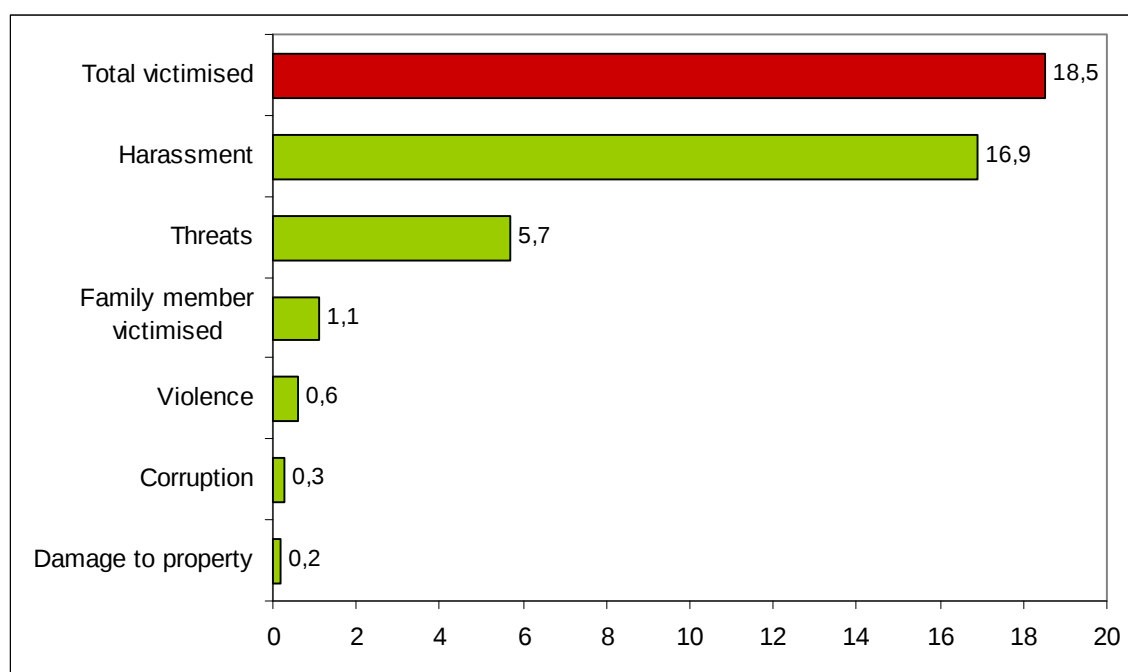
⁴ Since many respondents indicated that they had experienced several types of irregular influence, the prevalences are usually lower than the sum total of all different types of influence.

court cases in terms of the emotional and material interests involved, and could therefore be more likely to involve a high risk of irregular influence attempts.

Only half of the victimised respondents had experienced a single incident of irregular influence in the last 18 months. The risk of irregular influences appears to be non-random/cumulative. However, three or more incidents of irregular influence against the same authority representative seem to occur only rarely.

Most of the irregular influence identified is harassment. Threats had been faced by about six per cent of the respondents. Other forms of irregular influence were rare (Figure 2).

Figure 2. Forms of irregular influence against prosecutors and judges in the last 18 months, 2007-2008, %

The most common form⁵ of harassment is inappropriate phone calls, letters, postcards, SMS's or e-mails that are received at the workplace.

Threats are usually direct or hidden messages of bodily harm to the authority representative. Another common form of threatening is to say that the offender or his or her representative is going to report the authority representative to the police, disseminate harmful rumors or make a public scandal, if the authority representative will not listen or does not do what the offender wants. The principal motive of the action is that the offender is dissatisfied with the authority's decision or with the result of his or her performance in the legal process. The

⁵ If the respondent indicated that he/she had experienced more than one incident of the given type of irregular influence, he/she was asked to provide details about the most unpleasant incident.

frequency of experienced threats varied between one and “often”. Around forty percent of the victimised respondents had been threatened once in the last 18 months, and equally many had faced threats twice. Around ten percent of the authorities had experienced threats more often than twice in the last 18 months. The data does not show whether the same authority representative was threatened more often than once by the same person.

Physical violence against prosecutors and judges is rare in Finland. Only 5 respondents out of 895 reported that they had been victims of violence in the last 18 months. Two of them were prosecutors, two of them were judges of district courts, and one was a judge in an administrative court. In four cases, the injuries caused by the violence had not required medical treatment. The information in one case is missing. All five violent offenders were individual persons, not members or representatives of any criminal group.

Offering bribes and other ways of corrupting prosecutors or judges is rare in Finland. In the Transparency International measures Finland has regularly rated as one of the least corrupted countries in the world during the past years. Also national crime victim surveys support the notion that corruption is uncommon in Finland. In the present study, one prosecutor, one judge of a district court and one judge in an appeal court reported a bribe attempt in the last 18 months. None of them had reported the case to the police.

One of the basic notions of the study was that irregular influence against justice authorities usually is primitive reactions of frustrated offenders and it is not planned in advance. Nevertheless, also such cases can be dangerous, as demonstrated by the suicide bomber in the Kotka district court a few years ago. The bomber himself was killed and others who were present were severely injured. The motive was concluded to have been an inheritance conflict which the bomber had lost.

Irregular influence against prosecutors and judges is rarely directed against their family. Only 1.1 per cent (10 out of 895) reported that their family members had been victims of irregular influence because of the work of their spouse or parent. Five of these were prosecutors, four were district court judges, and one was an appeal court referendary. In nine cases out of ten, families or family members had been victims of harassment, and in one case they were threatened.

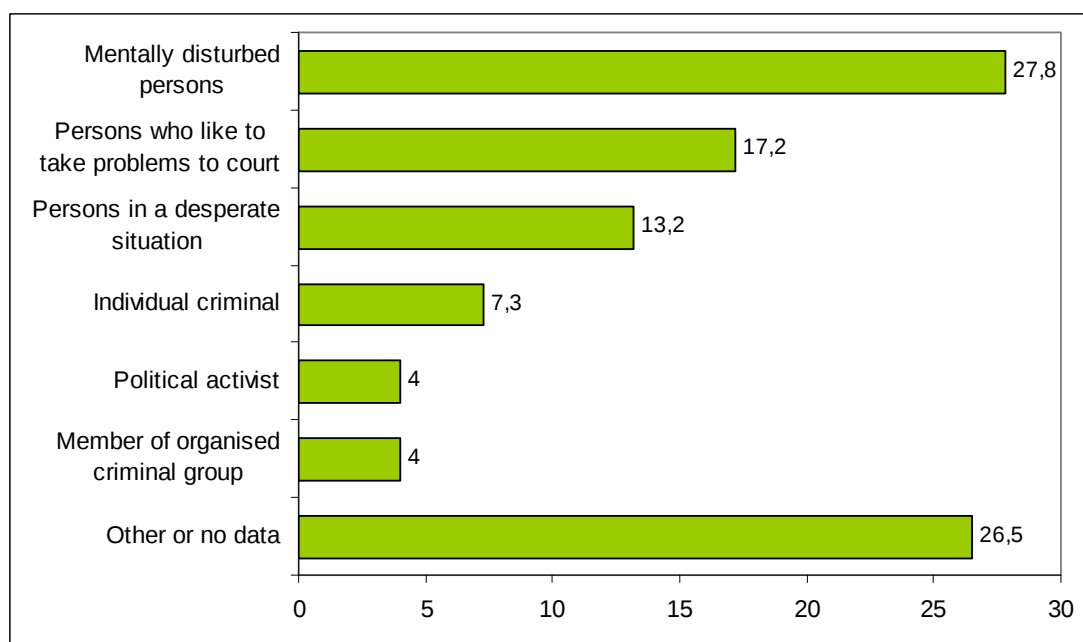
Most typically, irregular influence is committed by a substance abuser or a mentally disturbed offender on the spur of the moment, and it is only rarely planned in advance. A second group comprises persons who go to court for the sake of principle. A third group were persons in a desperate situation. The proportion of influence perpetrated by professional criminals, criminal groups or activist groups is marginal (Figure 3).

Nearly all of the irregular influence incidents occurred when the authority representative was for the first time in contact with the offender. Authority representatives seem to be seen as a provocative representative of the control system rather than as individuals, and to the perpetrator this may constitute a partial justification of the actions.

Finnish prosecutors and judges face a lot of irregular influence in their work. Organised crime, professional criminals, motorcycle gangs or activist groups are not a major problem for the Finnish prosecutors and judges.

In the previous study made in the year 2000, 3.5 percent of the victimised prosecutors and judges thought that the irregular influence was committed by (organised) criminal groups. In the present study, the corresponding percentage was four for threats (prison gangs: 0.7 %, motorcycle gangs: 2 %, other organised crime groups: 1.3 %), and 5.9 for harassment (3.9 % motorcycle groups, 2.0 % other organised crime groups). Since the 2000 study did not address harassment but only threats, violence, extortion and corruption, the rates cannot be compared but at least do not indicate that a major change would have taken place between 2000 and 2008.

Figure 3. Actors behind harassment of prosecutors and judges in the last 18 months, 2007-2008, %

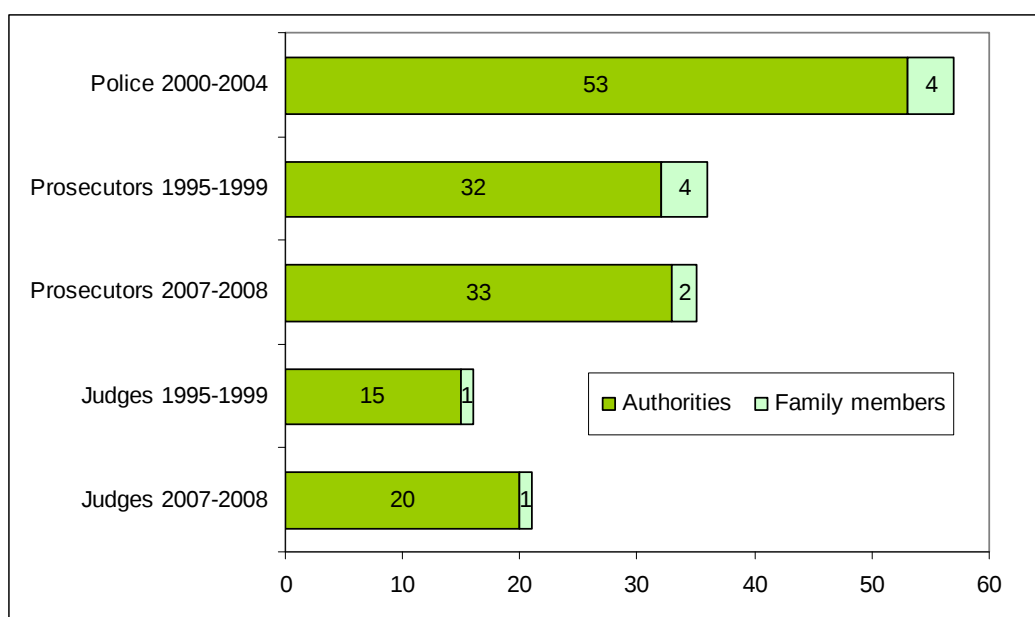

In a further four per cent of problem situations, the irregular influence was committed by right- or left-wing political radical groups, environmental activist groups, or animal rights activist groups. Most of the irregular influence has been harassment. Direct threats are quite unusual, but when the offender is wearing gang emblems or is being involved in a criminal case that indicates gang activity, this alone may sometimes be interpreted as a threat. Prosecutors and judges had not been victims of violence or bribery attempts by these groups. In all identified cases, gang members or offenders have been Finnish nationals without known connections to criminal groups of other countries.

Overall, irregular influence against justice authorities is highest in the criminal police.

Over fifty percent of crime investigators in the Helsinki criminal police had experienced irregular influence in the course of the last five years (2000-2004). Moreover, this study – and the other earlier studies – did not comprise harassment but only threats, violence, extortion and bribery, and applied a reference period of the last five years, and is consequently not comparable with the 2008 study. The percentage of irregular influence experiences of criminal police officers is probably so high, because police is the first authority to investigate individual criminal behaviour, and police have a wide range of powers to arrest, investigate and question persons suspected of a criminal offence.

Figure 4. Irregular influence at Helsinki criminal police, prosecutors and judges in three different studies. Influence directed at the respondents and their family members, %

The new study also shows that irregular influence against family members of prosecutors and judges continue to be rare. According to the current study, around one per cent of prosecutors and judges reported that their family members had been victimised because of the work of their partners, parents or children.

Conclusion

Finnish justice authorities are quite frequently facing irregular influence attempts, but they are mostly not of a very serious nature. The problem experiences comprise mostly harassment and threats, very rarely violence or bribery. On the whole, the scale of irregular influence ranges from trivial verbal abuse to serious physical violence.

In Finland, justice authorities have enjoyed respect and safety in their work. Perhaps due to this history, the organisations, employees or offices have not given high priority to security issues, and are not accustomed to provide personal debriefing if problems occur. As the organisations do not systematically collect security data or analyse security problems, these remain hidden, and solutions are lacking.

A final observation is that when authorities face irregular influence they maintain that they do not as a rule abandon the case or do as they are being told. Instead, they are likely to investigate the case thoroughly because any kind of irregular influence makes them more suspicious and determined to bring the case to justice.

HEUNI Reports

64. International Statistics on Crime and Justice. Edited by S. Harrendorf, M. Heiskanen, S. Malby. Helsinki 2010
63. Syyttäjiin ja tuomareihin kohdistunut epäasiallinen vaikuttaminen Suomessa 2007-2008. Mika Junninen & Kauko Aromaa. Helsinki 2010. English summary.
62. Human Trafficking and Organised Crime. Trafficking for sexual exploitation and organised procuring in Finland. Minna Viuhko and Anniina Jokinen. Helsinki 2009
61. Corruption on the Finnish - Russian border. Experiences and observations of Finnish and Russian civil servants and businesspersons on corruption on the border between Finland and Russia. Kauko Aromaa et al. Helsinki 2009.
60. Korruptio Suomen ja Venäjän rajalla. Suomalaisten viranomaisten näkemyksiä korruptiosta itärajalla. Minna Viuhko and Martti Lehti. Helsinki 2009.
59. JUSTIS Project Working Papers. Review of Need: Indicators of Public Confidence in Criminal Justice for Policy Assessment. Anniina Jokinen, Elina Ruuskanen et al. Helsinki 2009.
58. Suomalaisten vankiloiden turvallisuus. Security of Finnish Prisons. Mika Junninen. Helsinki 2008. (English description only).
57. Hate Crime. Papers from the 2006 and 2007 Stockholm Criminology Symposiums. Joanna Goodey and Kauko Aromaa (eds.). Helsinki 2008.
56. Victimisation Surveys in Comparative Perspective. Kauko Aromaa and Markku Heiskanen (eds.). Helsinki 2008.
55. Crime and Criminal Justice Systems in Europe and North America 1995-2004. Kauko Aromaa and Markku Heiskanen (eds.). Helsinki 2008.
54. Service Provision for Detainees with Problematic Drug and Alcohol Use in Police Detention. A Comparative Study of Selected Countries in the European Union. Morag MacDonald et al. Helsinki 2008.
53. For the Rule of Law: Criminal Justice Teaching and Training @cross the World. Kauko Aromaa and Slawomir Redo (eds.). Helsinki 2008.
52. Restorative Justice Theory and Practice: Addressing the Discrepancy. Theo Gavrielides. Helsinki 2007.
51. Violence Against Women in Finland (English summary) Minna Piispa, Markku Heiskanen, Juha Kääriäinen and Reino Sirén. Helsinki 2006.
50. International Key Issues in Crime Prevention and Criminal Justice - Papers in celebration of 25 years of HEUNI. Edited by Kauko Aromaa and Terhi Viljanen. Helsinki 2006.
49. Maximizing the Effectiveness of the Technical Assistance Provided in the Fields of Crime Prevention and Criminal Justice. Edited by Margaret Shaw and Yvon Dandurand. Helsinki 2006.
48. Penal Policy, Justice Reform and Social Exclusion: Plenary presentations held at the Fifth Annual Conference of the European Society of Criminology, Krakow, Poland 2005. Edited by Kauko Aromaa. Helsinki 2007.
47. Adventurers and Risk-Takers: Finnish professional criminals and their organisations in the 1990s cross-border criminality. Mika Junninen. Helsinki 2006.

46. Enhancing International Law Enforcement Co-operation, including Extradition Measures. Edited by Kauko Aromaa and Terhi Viljanen. Helsinki 2005.
45. A Study of the Health Care Provision, Existing Drug Services and Strategies Operating in Prisons in Ten Countries from Central and Eastern Europe. Morag MacDonald. Helsinki 2005.
44. Crime and Crime Control in an Integrating Europe. Plenary presentations held at the Third Annual Conference of the European Society of Criminology, Helsinki 2003. Edited by Kauko Aromaa and Sami Nevala. Helsinki 2004.
43. Self-Reported Juvenile Delinquency in England and Wales, the Netherlands and Spain. By Rosemary Barberet, Benjamin Bowling, Josine Junger-Tas, Cristina Rechea-Alberola, John van Kesteren, Andrew Zuruwan. Helsinki 2004.
42. Organised crime, Trafficking, Drugs: Selected papers presented at the Annual Conference of the European Society of Criminology, Helsinki 2003. Edited by Sami Nevala and Kauko Aromaa. Helsinki 2004.
41. Further Developments in the Prison Systems of Central And Eastern Europe: Achievements, problems and objectives. Roy Walmsley. Helsinki 2003.
40. Crime and Criminal Justice Systems in Europe and North America 1995-1997. Kauko Aromaa, Seppo Leppä, Sami Nevala and Natalia Ollus, editors. Helsinki 2003.
39. Crime Victims: Doing Justice to their Support and Protection. Irwin Waller. Helsinki 2003.
38. Trafficking in Human Beings, Illegal Immigration and Finland. Martti Lehti and Kauko Aromaa. Helsinki 2002.
37. Assessing International Assistance in Law Enforcement: Themes, findings and recommendations from a case-study of the Republic of Estonia. Bill Heberton and Jon Spencer. Helsinki 2001.
36. Women in the Criminal Justice System: International examples & national responses. Proceedings of the workshop held at the Tenth United Nations Congress on the Prevention of Crime and the Treatment of Offenders. Vienna, Austria, 10-17 April 2000. Natalia Ollus and Sami Nevala, editors. Helsinki 2001.
35. 2001 directory computerised criminal justice information systems. Richard Scherpenzeel. The Hague/Helsinki 2000.
34. Five Issues in European Criminal Justice: Corruption, Women in the Criminal Justice System, Criminal Policy Indicators, Community Crime Prevention, and Computer Crime. Proceedings of the VI European Colloquium on Crime and Criminal Policy, Helsinki 10-12 December 1998. Matti Joutsen, editor. Helsinki 1999.
33. Profiles of Criminal Justice Systems in Europe and North America, 1990-1994. Kristiina Kangaspunta, Matti Joutsen, Natalia Ollus and Sami Nevala (eds.). Helsinki 1999.
32. Crime and Criminal Justice in Europe and North America, 1990-1994. Kristiina Kangaspunta, Matti Joutsen and Natalia Ollus (eds). Helsinki 1998.
31. Organised Crime Around the World. Sabrina Adamoli, Andrea Di Nicola, Ernesto U. Savona and Paola Zoffi. Helsinki 1998.
30. Computerization in the Management of the Criminal Justice System. Edited by Richard Scherpenzeel, The Hague 1996 (published jointly with the Ministry of Justice of the Netherlands).
29. Prison Systems in Central and Eastern Europe. Roy Walmsley. Helsinki 1996.

- 28A. Strategii preduprezenija prestupnosti v Evropi i Severnoj Amerike. Dzon Greham i Trevor Bennett, Helsinki 1996.
28. Crime Prevention Strategies in Europe and North America. John Graham and Trevor Bennett. London/Helsinki 1995 (published jointly with the Home Office).
27. Directory of Computerized Criminal Justice Information Systems 1995. Richard Scherpenzeel. The Hague/Helsinki 1995.
26. Profiles of Criminal Justice Systems in Europe and North America. Kristiina Kangaspunta (ed.). Helsinki 1995.
25. Crime and Criminal Justice in Europe and North America 1986-1990. Kristiina Kangaspunta (ed.). Helsinki 1995.
24. Foreigners in Prison. Katarina Tomasevski. Tampere 1994.
23. Policing in Central and Eastern Europe. Report on a Study Tour. David Fogel. Helsinki 1994.
22. Criminal Law and the Environment. Edited by Hans-Jörg Albrecht and Seppo Leppä. Forssa 1992.
21. Prison Health, International Standards and National Practices in Europe. Katarina Tomasevski. Helsinki 1992.
20. Computerization of Criminal Justice Information Systems, vol. II. Edited by Richard Scherpenzeel, The Hague 1992 (published jointly with the Ministry of Justice of The Netherlands).
- 19 A. Computarizacion de los Sistemas Informaticos en la Justicia Penal, I volumen. Editado por Richard Scherpenzeel. La Haya 1992.
19. Computerization of Criminal Justice Information Systems, vol. I. Edited by Richard Scherpenzeel. The Hague 1992 (published jointly with the Ministry of Justice of The Netherlands).
18. Crime Prevention Strategies in Europe and North America. John Graham. Helsinki 1990.
17. Criminal Justice Systems in Europe and North America. Edited by Ken Pease and Kristiina Hukkila. Helsinki 1990.
16. Changing Victim Policy: The United Nations Victim Declaration and Recent Developments in Europe. Report of the Ad Hoc Expert Meeting held in Helsinki, 16-17 November 1988. Helsinki 1989.
15. Alternatives to Custodial Sanctions. Proceedings of the European Seminar held in Helsinki, Finland, 26-28 September 1987. Helsinki 1988.
14. Non-Custodial Alternatives in Europe. Norman Bishop. Helsinki 1988 (second printing 1988).
13. HEUNI - The First Five Years. Helsinki 1988.
12. Computerization of Criminal Justice Information Systems: Realities, Methods, Prospects and Effects. Report of the European Seminar held in Popowo, Poland, 18-22 May 1987, Helsinki 1987 (published jointly with the Ministry of Justice of the Polish People's Republic) (second printing 1988).
11. The Role of the Victim of Crime in European Criminal Justice Systems. A Cross-National Study of the Role of the Victim. Matti Joutsen. Helsinki 1987.
10. Papers on Crime Policy 2. Contributions from HEUNI scholars. Helsinki 1986.
9. Non-Prosecution in Europe. Report of the European Seminar held in Helsinki, Finland, 22-24 March 1986. Helsinki 1986.
8. The Legal Scope of Non-Prosecution in Europe. Peter J.P. Tak. Helsinki 1986.

7. Papers on Crime Policy. Károly Bárd, Matti Joutsen and Aleksander Yakovlev. Helsinki 1986.

6. Course on United Nations Criminal Justice Policy. Report of the European course held in Helsinki, Finland, 25-29 March 1985. Helsinki 1985.

5. Criminal Justice Systems in Europe. Report of the Ad Hoc Expert Group on a cross-national study on trends in crime and information sources on criminal justice and crime prevention in Europe. Helsinki 1985.

4. Selected Issues in Criminal Justice. Helsinki 1984.

3. Effective, Rational and Humane Criminal Justice. Report of the European Seminar held in Helsinki, Finland, 31 May - 3 June 1984. Helsinki 1984.

2. Towards a Victim Policy in Europe. Report of the Seminar held in Espoo, Finland, 31 October - 2 November 1983. Helsinki 1984.

1. The Feasibility of a European Information System on Trends in Crime and Criminal Justice. Report of the Ad Hoc Meeting of Experts held in Helsinki, Finland, 9-10 May 1983. Helsinki 1983

